



IEP 2011-2014

INGURUMEN ESPARRU PROGRAMA

Bertsioa (2011-03-21)

EUSKO JAURLARITZA



GOBIERNO VASCO

INGURUMEN, LURRALDE
PLANGINTZA, NEKAZARITZA
ETA ARRANTZA SAIA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE,
PLANIFICACIÓN TERRITORIAL,
AGRICULTURA Y PESCA

AURKIBIDEA

1. SARRERA ETA III. IEP-REN TESTUINGURUA.

- 1.1 EAE-KO INGURUMEN POLITIKAREN ESPARRU JURIDIKOA
- 1.2 EAE-KO INGURUMENAREN ESKARI SOZIALAREN AZTERKETA
- 1.3 EAE-KO INGURUMEN EGOERAREN DIAGNOSTIKOA
 - 1.3.1 *Ingurumenaren egoera*
 - 1.3.2 *II. IEPren ebaluazioa*
- 1.4 EAE-N INDARREAN DAGOEN ETA SORTZEN ARI DEN PLANGINTZA
- 1.5 INGURUMEN POLITIKEN ESPARRUA ETA JOERAK
 - 1.5.1 *Tresna Estrategikoak*
 - 1.5.2 *Joeren azterketa*

2. III. IEP-REN ELEMENTUAK

- 2.1 III. IEP-REN IKUSPEGIA
- 2.2 EGITURA
- 2.3 IKUSPEGIAK, HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA EZINBESTEKO BALDINTZAK
- 2.4 PROPOSATUTAKO BIDERAKETAK, IKUSPEGIAK ETA HELBURU ESTRATEGIKOEN ESKARI SOZIALAREKIN DUTEN KOHERENTZIA, INGURUMEN POLITIKEN EGOERAREN, PLANGINTZAREN ETA ESPARRUAREN DIAGNOSTIKOA

3. KONPROMISOAK ETA JARDUTE LERROAK, EZINBESTEKO BALDINTZAK HEDATZEKO

- 3.1 1. HELBURU ESTRATEGIKOA. EAE-N BEROTEGI EFEKTUKO GASEN EMISIOAK ARINTZEA ETA KLIMA ALDAKETAREN ONDORIOAK MURRIZTEA
- 3.2 2. HELBURU ESTRATEGIKOA. DIBERTSITATE BIOLOGIKOAREN GALERA GERARAZTEA; EKOSISTEMAK ZAHARBERRITZEA ETA LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOA MUGATZEA
- 3.3 3. HELBURU ESTRATEGIKOA. BALIABIDEEN ERABILERA ERAGINKORRA ETA KONTSUMO ARDURATSUA SUSTATZEA
- 3.4 4. HELBURU ESTRATEGIKOA. INGURU GARBI ETA OSASUNGARRIA LORTZEA

4. KONPROMISOAK ETA JARDUTE LERROAK, HELBURU ESTRATEGIKOAK HEDATZEKO

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

- 4.1. 1. EZINBESTEKO BALDINTZA. INGURUMENAREN ALDAGAIA BESTE POLITIKA BATZUETAN INTEGRATZEA
- 4.2. 2. EZINBESTEKO BALDINTZA. INDARREAN DAGOEN LEGERIA ETA HAREN EZARPENA HOBETZEA
- 4.3. 3. EZINBESTEKO BALDINTZA. MERKATUA INGURUMENAREN ALDE ERABILTZEA
- 4.4. 4. EZINBESTEKO BALDINTZA. CAPACITAR Y CORRESPONSABILIZAR A LOS AGENTES ECONÓMICOS, SOCIALES Y AMBIENTALES DEL PAÍS VASCO Y EN GENERAL A TODA LA CIUDADANÍA
- 4.5. 5. EZINBESTEKO BALDINTZA. INGURUMEN IKERKETA, GARAPENA ETA BERRIKUNTZA
- 4.6. 6. EZINBESTEKO BALDINTZA. ESTATUAREKIN ETA BESTE AUTONOMIA ERKIDEGOEKIN INGURUMEN LANKIDETZA SISTEMATIKOA, BAITA EUROPAKO ESKUALDEEKIN ETA NAZIOARTE MAILAN ERE

5. KUDEAKETA, JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA

5.1. KUDEAKETA

5.2. JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA. ADIERAZLEEN TAULA

6. AGINTE TAULA INTEGRALA

I. ERANSKINA. Erreferentziazko dokumentu estrategikoak

II. ERANSKINA. Parte-hartze eta egiaztatze prozesuaren emaitzak

III. ERANSKINA. Akronimoak

1. SARRERA ETA III. IEP-REN TESTUINGURUA

1.1 EAE-KO INGURUMEN POLITIKAREN ESPARRU JURIDIKOA

Euskal Herriko ingurumena babesteko 3/1998 Lege Orokorrak ezartzen du EAEko ingurumen politika Ingurumeneko Esparru Programa (IEP) batean jasoko dela, lau urtetik behin egingo dela, Jaurlaritzak onartuko duela lehendabizi, eta Legebiltzarrerara eramango dela gero. Testuinguru horretan egin eta zabaldu dira dagoeneko Ingurumen Esparru Programaren bi aitzindariak, I. IEP, 2002-2006 aldiari dagokiona, eta II. IEP, 2007-2010 aldiari dagokiona.

Dokumentu hau EAEko III. Ingurumen Esparru Programa da, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak (ILPNAS) 2011-2014 aldirako egina. Eusko Jaurlaritzaren ingurumen plangintza eta ingurumen iraunkortasunaren inguruko helburu eta lehenetsiak biltzen dira Ingurumen Esparru Programan.

Inbestidurako ekitaldian, 2009ko maiatzaren 5ean, lehendakariak, gure hazkuntza ekonomikoaren eta gizarte ongizatearen eredia Ingurumenaren iraunkortasunak dakartzan erronketara egokitzeak duen lehenetsuna aipatu zuen, *Aurrerapen iraunkor baterantz* izenburua duen atalean. Ideia hori gauzatzeko, hainbat konpromiso¹ planteatu zituen. Horien gaiak osorik edo hein batean landuko dira dokumentu honetan.

Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza sailburua, Legebiltzarreko zegoen Batzordearen aurrean 2009ko ekainaren 22an egindako agerraldian, bat etorri zen lehendakariak adierazitakoarekin eta bere egin zuen Ingurumen Urtekaria 2008², eta ondorioztatu zuen erakutsi zela aurreko neurriak ez zirela nahikoa izan. Horrenbestez, lehenetsuna eman behar zaio ingurumen iraunkortasuna berriro bultzatzeari, ingurumen plangintza berri baten bidez.

EcoEuskadi 2020 estrategia, garapen iraunkorraren alorrean Euskadiren helburu estrategikoak zehazten dituen, gobernuaren ekintza politikoaren zeharkako erreferentzia puntu berria da. Estrategia honen helburua gobernuko sail desberdinek formulatutako sektore estrategia eta planak biltzea da. Eta zentzu horretan, III. IEP honek ingurumenaren esparruan Eco Euskadi 2020 garapen iraunkorreko estrategian antzemandako erronkak garatzen ditu.

¹ Klima aldaketaren aurka borrokatzeko nazioarteko akordio horiek betetzea
Energia hobekuntzaren ingurumen planak ezartzea.

Klima aldaketaren aurkako borrokan ezarri behar diren politiken sail anitzeko garapena.

Klima aldaketaren aurkako Lege bat eratzea. Energia berriztagarrien erabilera sustatzea. Mugikortasun Iraunkorreko Lege bat eratzea.

²Urtekariak ondoko egintza nabarmentzen zuen: *Gizarte gisa geroz eta gehiago erabiltzen ditugu baliabide naturalak eta geroz eta hondakin gehiago eta kutsadura global handiagoa eragiten dugu. Horrenbestez, aurrera joaten jarraitu behar dugu, iraunkor izatera iristeko.*

III. IEP 2010-2011n eratu da, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen Sailburuordetzako Ingurumen Plangintzako Zuzendaritzak IEPren Idazkaritza Teknikoaren eta IHOBE Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoaren laguntzaz kudeatuta. Bi Talde eratu ziren III. IEP prestatzeko, Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saileko arduradun politikoeak eta teknikariek osatuak. Horiez gain, fase hauek ere izan zituen III. IEPren prestatetarako:

- Erakundeen arteko kontsulta eta alderaketa prozesu zabala, non ingurumenari nabarmen eragiten dioten eskumenen titular diren Eusko Jaurlaritzako beste sailek beren ekarpenak egin baitzituzten. Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailean barruan bilerak egin ziren Lurralde Antolaketako Zuzendaritzarekin, Nekazaritza eta Abeltzaintzako Zuzendaritzarekin eta URArekin (Uraren Euskal Agentzia). Etxebizitza, Herrilan eta Garraio Sailean barruan bilerak egin ziren Garraio Azpiegitura Zuzendaritzarekin eta Etxebizitza Zuzendaritzarekin. Azkenik, bilerak egin ziren Industria, Merkataritza eta Turismo Saileko Energia eta Meategien Zuzendaritzarekin eta Garapen Industrialeko Zuzendaritzarekin. Halaber, bilera bat egin zen Foru Aldundiekin III. IEP aurkezteko.
- Euskadiko udalerrri desberdinen ordezkarien lankidetzatza, Udalsarea 21 Iraunkortasunareko Udalerrrien Sarearen bidez.
- Parte-hartze prozesu espezializatua, enpresa munduko, gizarteko eta zientzia eta teknologiaren alorreko eragileen sorta zabal eta askotarikoaren eskutik. Horrela, esparru zientifiko-teknologikoari dagokionez, bilerak egin ziren Tecnalia eta IK-4 korporazioen teknologia zentro desberdinetako ordezkariekin. ACLIMArekin bidez (Ingurumen Industrien Kluster Elkarte) bilerak egin ziren Euskadiko enpresa ordezkari desberdinekin. Eta gizarte zibil antolatuari dagokionez, bilerak egin ziren EAEko ingurumen GKE desberdinen ordezkariekin. Azkenik, esparru akademikoari dagokionez, bilera bat egin zen EHUko eta Mondragon Unibertsitateko irakasle eta ikertzaile batzuekin.
- Hau herritarrei zuzendutako prozesu parte-hartzailea izan da, ekarpenak jasotzeko bereziki prestatutako hainbat web tresnaren bidez bideratua. ILPNAS beraren web orria eta III. IEPren webgunea Irekian. Aldi berean, hainbat sare sozial erabili ziren III. IEP eratzeko prozesuaren gaineko interesa zuen ororekin harreman zuzena izateko.

Euskal ingurumen politikaren printzipio gidariak, III. IEPren jardute guztien goiburua eta orientagarri direnak, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumena Babesteari buruzko 3/1998 Lege Orokorrean hasieran ezarritako eta oraindik indarrean daudenak dira; alegia:

- Baliabideak modu iraunkorrean aprobetxatzeko printzipioak.
- Zuhurtasun eta prebentzio ekintzaren printzipioa.

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

- Kalteak zuzentzeko printzipioa, batez ere jatorrian.
- Kutsatzen duenak ordaindu behar izatearen printzipioa.
- Erantzukizun pertsonala nahiz solidarioaren, eraldatutako inguruaren leheneratzearen eta betetze subsidiarioaren printzipioak.
- Erantzukizun partekatuaren eta herritarren partaidetzaren printzipioa, pertsona fisiko zein juridikoei aplikatua, informazioa eta komunikazioa sustatuta.
- Administrazio publikoen arteko elkarlanaren eta lankidetzaren printzipio orokorrak, bai eta erakunde publikoen eraginkortasuna eta koordinazioa, ingurumenaren babes politikaren sektorial guztien definizio eta exekuzioan haien elementu propio moduan txertatzeko oinarri gisa.

Printzipio horiek Europako Batasunaren Garapen Iraunkorraren Printzipio Gidariei buruzko Adierazpenean (2005) formulatutako printzipioez aberastu eta osatzen dira. Haien artean, hauek:

- Belaunaldien barneko eta arteko ekitatearen printzipioa.
- Herritarrek informazioa jasotzeko eskubidea.
- Politiken eta gobernatzaren arteko koherentziaren printzipioa.

Iraunkortasunaren aldeko Itun Sozialak (EcoEuskadi 2020) printzipio integratzaile bat formulatzea proposatzen du, hauxe:

- Ekitatea, justizia eta bizitzaren babesaren printzipioa, garapenaren eta ongizatearen kontzeptu berri baten baitan.

Horren guztiaren osagarri, halaber biltzen dira euskal botere publikoen jarduna gidatu eta gobernatu behar duten printzipio orokorrak, Emakume eta Gizonen arteko Berdintasuna Sustatzeko 4/2005 Legeak ezarritakoak; alegia:

- Tratu berdintasuna, aukera berdintasuna, aniztasuna eta desberdintasunarekiko begirunea, genero ikuspegia txertatzea, ekintza positiboak, sexuaren arabera estereotipoak ezabatzea, ordezkariak orekatu eta lankidetzaren eta koordinazioa.

1.2 EAE-KO INGURUMENAREN ESKARI SOZIALAREN AZTERKETA

EAEko ingurumen politikak euskal biztanleen kezka eta beharrei erantzun behar die. Gizarteak kalitatezko ingurumen ingurune bat eskatzen du, baina aldi berean eragile bat da, eta bere jarduerak, eta kontsumo eredu eta moduek eragina dute ingurumenean.

Horregatik beharrezkoa da herritarrek garrantzi handiena duten ingurumen gaien buruz zein iritzia duten eta iritzia horiek nola aldatu diren jakitea, ingurumen alorrean politikak eta jarduerak hobetzeko xedearekin.

Euskadiko Eko barometro sozialak euskal biztanleek ingurumenari buruz egiten duten balorazioa aztertzea ahalbidetzen du. Horrela, EAEko ingurumen politika diseinatzerakoan, kontuan hartzen dira ingurumen alderdi desberdinei buruz aipatu azterlanak jasotzen dituen gizartearen eskari eta iritziak. Azterlan hau lau urtean behin egiten da. Esaterako, 2008. urtean egin zen azterlanean, jarraian adierazten diren puntuak nabarmendu behar dira, aldi berean kontuan hartu zirenak III. IEP egiterakoan:

- Ingurumenaren babesa eta kontserbazioa lehentasunezko helburu bat da EAEko geroz eta pertsona gehiagorentzat, eta egungo lehentasunezko helburuen zerrendan laugarren postuan dago (aberastasuna sortzea eta enplegua gehitzea; pobrezia murriztea; eta gatazka politiko eta soziala murriztea helburuen atzetik). Nabarmentzekoa da, EAERako 10 urte barrurako helbururik garrantzitsuenen artean, biztanleek gai hau zerrendako lehen postuan kokatzen dutela.
- Egun, EAEko hiru biztanletik batek adierazten dute ingurumenak asko kezkatzen dituela.
- EAEko lau biztanletik hiruk adierazten dute nahikoa kezkatzen dituztela klima aldaketak, eta ia % 65ek adierazten dute fenomeno honek etorkizunean eragina izango duela eurengan. Biztanleen % 56k adierazten dute ibilgailuak direla emisioen iturri nagusia.
- Aldiz, CO₂ emisioei dagokienez ekarpenik egiten dutela uste duten biztanleen kopurua % 63koa da eta beren jarduerak klima aldaketa murrizteko ekarpen txikia edo inolako ekarpenik egin ezin dezaketela uste dute. Horrela, euskal biztanleek klima aldaketari eta honek etorkizunean esparru pertsonalean izango dituen ondorioei dagokienez erakusten duten kezka handiaren eta ondorio horiek murrizteko portaera pertsonalei emandako garrantzi txikiaren artean disoziazio handia dagoela ikus daiteke. Hau da, arazoaren garrantzia azpimarratzen da baina ez dira hori konpontzeko norberari dagozkion inplikazioak norbere gain hartzen, hirugarren batzuei egozten zaizkie.
- EAEko biztanleen ustez, hauek dira ingurumen arazoak konpontzeko neurri eraginkorrenak: ingurumenaren gaineko kontzientzia orokorra handitzea (% 62), kutsaduraren eragileei isun handiak jarriko dizkieten lege zorrotzagoak egitea (% 58) eta ingurumen legedia hobeto aplikatzea (% 47). Hemen kontraesan bat dago Eko Barometroaren iritzia sozialaren emaitzen eta EAEn ingurumenaren ebaluazioaren jarraipenaren emaitzen artean: azken urteotan enpresek ahalegin handia egin dute beren ekoizpen prozesuetan erabilgarri duten teknologia onenak sartzeko (horren erakusgarri, BPGaren baliabide erabilera murriztu da; teknologiak 10 urtetan erdira murriztu ditu Euskadin sortzen den elektrizitatearen BEGak -kW_o-; autoek are gehiago murriztu dituzte emisioak ibilitako km bakoitzeko; enpresek beren emisioak % 34 murriztu dituzte 1990etik). Beharrezkoa da esparru hauetan ahalegin gehiago egitea, baina ahalegin horiek jada badute hobekuntza ibilbide bat, etxeetatik egiten den geroz eta kontsumo handiagoak eta mota guztietako produktuen geroz eta kontsumo handiagoak iluntzen dutena.

- Euskal biztanleak ingurumena babesten laguntzeko neurri handiagoan garatzeko prest egongo liratekeen neurriak ondokoak dira: hondakin/zaborren sailkapena gero birziklatzeko (% 78), garraio publikoa gehiago erabiltzea (% 59) eta etxean energia kontsumoa murriztea (% 52). Emandako informazioak talka egiten du gertatzen diren hainbat gauzarekin: era guztietako produktuen kontsumoa ez da murriztu eta gure joan-etorrietarako gerroz eta gehiago erabiltzen dugu ibilgailu pribatua. Hau da gure hiri gehienetan aire kutsaduraren eta kutsadura akustikoaren eragile nagusia.

Esparru zehatzei dagokienez, 2008ko Eko Barometro Sozialak erakusten du EAEko biztanleentzako ingurumen gai kezkarriena klima aldaketa dela. Bigarren maila batean daude uraren kutsadura eta pertsonen eragindako hondamendiak (petrolio isuriak, istripu industrialak, etab.). Hirugarren maila batean airearen kutsadura adierazten da eta jarraian hondamendi naturalen eta biodibertsitatearen galeraren gaineko kezka.

Hau eta euskal biztanleak kezkatzen dituzten beste ingurumen gai batzuk (baliabide naturalak agortzea, hondakin eta zaborrak gehitzea, hiri arazoak, etab.) IEP honetan sartu dira eta bai III. IEPren helburu estrategikoetan bai dagozkien jardute lerroen diseinuan jaso dira.

1.3 EAE-KO INGURUMEN EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

Kapitulu honetan aurretik egindako lanaren emaitzak laburbiltzen dira:

Diagnostiko eta ebaluazio fasean egindako jarduerak

Egoera eta diagnostiko dokumentuak berrikustea	Bi diagnostiko dokumentuak berrikustea: Ingurumenaren Egoera 2009 eta Euskadiko Ingurumen Profila 2009. Dokumentu horietatik erauzi ziren diagnostikorako indar ideia nagusiak.
------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

2007-2010 III. IEPren ebaluazioa	2007-2010 II. IEPren emaitzen ebaluazioaren aurrerapena. 2007-2010 II. IEPren ebaluazio metodologiko eta kontzeptuala, non indar eta hobetzeko aukera nagusiak identifikatzen diren.
----------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

1.3.1 Ingurumenaren egoera

Ingurumenaren egoera orokorra aldizka ebaluatzen da EAEko Ingurumenaren Egoera izeneko txostenaren bidez. Azkena 2009. urtekoa da. Informazio hau urtero osatzen da Ingurumen Esparru Programaren konpromisoen aurrerapen maila ebaluatzen duen txosten baten bidez, Ingurumen Profila izenekoak. Argitaratu den azkena 2009koa da. Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak halako gai jakin batzuei buruz eguneratuta daukan informazioari esker osatu ahal izan da ingurumen diagnostikoaren ikuspegia. Jarraian diagnostiko horren elementu batzuk laburbiltzen dira.

Euskal Autonomia Erkidegoa geografikoki lurralde txikia da, biztanleria dentsitate handia eta kontzentrazio ekonomiko-industrial indartsua duena. Industrializazioaren prozesu historikoaren aztarnak oso agerikoak dira eta iraganetik oinordetzan hartutako ingurumen pasiboa bizia da. Azken hiru hamarkadetan ahalegin handia egin da erakunde, enpresa eta gizartearen aldetik garapen eredu ingurumenaren aldetik iraunkorra den garapen batetik hurbilago dauden jarraibideetara egokitzen joateko. Aurrerapenak asko eta garrantzitsuak izan dira, baina oraindik ez da lortu inflexio puntu argi eta garden bat, euskal ekonomia iraunkortasunaren bidean barrena sartu dela ondorioztatzea ahalbidetzen duena; dena den, badago arrazoirik ematen ari diren pausoek datozen urteotan beren emaitzak emango dituztela sinesteko.

Azken urteotan erresistentzia handiena erakutsi duten ingurumen arazoaren artean ondokoak aipatu behar dira. Lurraldearen pixkanakako artifizializazioa eta zatiketa; kutsatutako lurzorua erremediatzeko nahikoa ez den erritmoa; berotegi efektua duten gasen emisioak (alderdi hau oso lotuta dago gure lurraldean energia berriztagarrien hedapen geldoarekin; kutsagarriena den pertsona eta merkantzia garraio moduen nagusitasunarekin eta sektore lausoetan emisioak murrizteko dagoen erresistentziarekin); biodibertsitatearen eta ekosistemen zerbitzuen kontserbazioa, Natura 2000 sareko espazioen kudeaketa egokia barne; ibaiak osorik berreskuratzea Uraren Esparru Zuzentarauaren eskakizunen arabera. Esparru hauetan azken urteotan egindako aurrerapenak ez dira nahikoa izan eta bultzada berri bat behar dute.

Klima aldaketaren alorrean nabarmentzekoa da 2009an emisioak nabarmen murriztu zirela aurreko urtearekin alderatuta, % 10. Erreferentzia urteari dagokionez, 1990, +% 6 ziren, beraz, sinesteko modukoa da 2008-2012 aldian Klima Aldaketaren aurka Borrokatzeko Euskal Planaren +% 14 helburua lortu daitekeela.

Eskura dagoen Inbentariarik berrienaren arabera, 2009koa, Euskadin BEG gehien sortzen dituzten sektoreak ondokoak dira: energia sektorea (guztizko emisioen % 40), garraioa (% 23) eta industria (% 22).

Sakonki aztertzen badugu zer gertatzen den energia, garraio eta industria sektoreetan, ikusten dugu teknologiak 10 urtean erdira murriztu dituela Euskadin sortzen den elektrizitatearen (kWo) BEGen emisioak; autoek are gehiago murriztu dituzte emisioak ibilitako km bakoitzeko. Enpresek beren emisioak % 34 murriztu dituzte 1990etik. Beharrezkoa da esparru hauetan ahalegin gehiago egitea, baina ahalegin horiek jada badute hobekuntza ibilbide bat, etxeetatik egiten den geroz eta kontsumo handiagoak eta ibilgailu partikularren geroz eta erabilera handiagoak iluntzen dutena.

Lehenengo kasuan hobekuntzak finkatzeko esparru bat dagoen bitartean (energia enpresetan eta industrietan CO₂aren prezioa barneratzea, eskura dauden teknika onenak aplikatzea eta ibilgailuetan erregai kontsumo txikiagoa eta emisio gutxiagoa dakarten estandarren araudia), ez da gauza bera gertatzen banako esparruan eta herritarrak ez daude oso kontzientziatuta; ezta Administrazioaren esparruan ere (eraginkortasun neurriak ez dira nahikoa; lurralde eta hirigintza plangintzek ez dute mugikortasun iraunkorreko eredu bat, etab.).

Biodibertsitateari dagokionez, Euskadiko azaleraren herenean, babesteko interesekotzat izendatutako 68 habitat mota daude. Horien egoera eta espazioen, fauna eta flora espezieen eta paisaiaren egungo bilakaera oso desberdina da.

Azken urteotan, abian ipinitako ahalegin eta ekimenak gorabehera, biodibertsitateak jasaten dituen presioetako batzuk gutxitu beharrean handitu egin dira (lurraldearen zatiketa, konektibitate galera eta lurraldearen artifizializazioa eta espezie inbaditzaileen presentzia). Ekonomiaren sektoreen artean bereziki garrantzitsuak dira zenbait elementu, gure paisaia eta biologia dibertsitatea babesteko: hirigintza presioa, garraiorako azpiegituren eraikuntza eta nekazaritza zein basozaintza sektoreen kudeaketa.

Biodibertsitatearen galerari gogor eragiten dioten beste zenbait faktore dira kanpoko espezie inbaditzaileak sartzea eta hedatzea, baliabide naturalak gehiegi ustiatzea, gune babestuen kudeaketa desegokia, klima aldaketa eta ez biodibertsitateari berari ez ekosistemen zerbitzuei merkatu baliorik esleitu ez izana. Klima aldaketa eta hark eragiten dituen aldaketak ere biodibertsitatearen kontrako presio faktoretzat hartu beharko dira.

Espezie inbaditzaileen alorrean, berriz, ekintza sorta zabala gauzatzen ari da arazoaren munta finkatzeko eta espezie horiek kontrolatzen eta ezabatzen jarduteko. Espazioei dagokienez, Natura 2000 sarerako Kontserbazio Eremu Bereziak izendatzeko jarduten ari da, Europako Batasunerako intereseko habitat eta espezieak kontserbatzeko helburuak eta neurriak definitzen, hain zuzen.

Materialen kontsumoaren eta hondakinen sorkuntzaren arloan, materialen kontsumoa da urteik urtera gehien handitzen den aldagaia. eta hondakinen sorkuntzari dagokionez, haien tipologiaren arabera joera desberdinak dira, -hondakin arriskutsu gehiago sortu delako nahiz eta ez arriskutsuak eta hiri hondakinak gutxitu-. Ekonomia garapenaren eta kontsumoaren ereduak gero eta baliabide gehiago kontsumitzea eragin du; ur kontsumoa da salbuespena, behera egin baitu horrek. Hondakinen birziklatzea eta balorizazioa dela eta, ostera, bada hoberako joera orokorra.

EAEen baliabideen kontsumoak gora egin du. Material Beharra Guztira (MBG) 2000. urtean biztanleko 106 tonakoa izatetik 2005ean 111 tonakoa izatera iritsi zen. Bestalde, MEK (Materialen Etxeko Kontsumoa, EAEen benetan kontsumitzen direnak) % 18 gehitu da 2000 eta 2005. urteen artean.

Industriaren eta nekazaritza elikagaigintzaren sektoreek aparteko arreta merezi dute, berek sortutako hondakinen portzentaje handia dela eta: bien artean Euskadin sortutako hondakinen % 80 egiten dute ia. Kudeaketari dagokionez, hondakindegien egoerak, batez ere Gipuzkoan, prebentzio eta birziklatzera bideratutako ahaleginak areagotzera behartzen du.

Azken urteotan, EAEko **ur** eskariak beheranzko joera nabaria izan du, pixkanaka BPGarekiko desakoplatuz joan delarik. EAEko ur masen kalitateak pairatzen dituen presio nagusiak industria eta hiri garapenak, ibai sarera egindako isuriek eta abeltzaintzak eraginak dira, Itsasertzaren eta estuarioen egoera ekologikoak hobera egin du azken urteotan, baina EAEko erreka eta ibaien % 60k ez ditu betetzen Uraren Esparru Zuzentarauak ezarritako ingurumen helburuak. Klima aldaketak eragindako ondorioek eragina izango dute EAEko uraren eskuragarritasunean eta kalitatean.

Airearen kalitateari dagokionez, esan dezakegu kalitate maila ona dela oro har EAEko lurralde osoan eta batez ere asko hobetu dela azken urteotan (bereziki partikulen urteko batez besteko kontzentrazioari dagokionez). Oraindik udalerriren batean urteko maila gaintzen da, bereziki partikulei dagokienez (PM10ari dagokionez, zehazki) eta geroz eta handiagoa da ibilgailuen zirkulazioaren eragina, industriaren kaltetan. Garraioa, halaber, **kutsadura akustikoaren** sortzaile nagusietako bat bihurtu da.

Bestalde, **lurzoruaren artifizializazioa** etengabe handitu da urtez urte. 2008an urtean zehar bizilekurako, jarduera ekonomikoetarako eta sistema orokorretarako kalifikatutako lurzorua gora egin du, guztira 601 hektarea gehiago. Etxegintzak eta komunikazio bideak, industria poligonoak eta garraio azpiegiturak eraikitzeak EAEko lurzorua zati handi bat (% 8 inguru) artifizializatzea ekarri du.

Eraikuntzaren sektorea mantsotu izanak lurzoru eraikigarri gehiagoren eskaera jaits litekeela iradoki lezake. 2010. urtean, obra baimen gehienak birgaitze lanak egiteko eskatu ziren; hori joera positiboa da. Berreskuratu den lurzoru kutsatuaren azalera 2005. urteaz geroztik gora egiten jarraitzen badu ere, 2007tik aurrera, ordea, ikertutako lurzoruaren kopurua nabarmen urritu da.

1.3.2 II. IEPren ebaluazioa

2010. urtean amaitu da II. IEP (2007-2010) programari dagokion ingurumen plangintza eta, horrenbestez, horren azken ebaluazioa egin behar da. Emaizten ebaluazioa konpromisoak lortzearen ebaluazioan zehazten da (eta beraz, helburu estrategiko eta xedeak lortzean).

Emaizten aurretiko ebaluazioa

Ingurumen Esparru Programa 2007-2010 bost xederen inguruan egituratzen zen, hamaika helburu estrategikotan zabaldua. Halaber, helburu estrategiko bakoitzari konpromiso kopuru aldagarri bat zegokion, guztira 44 ziren.



Jarraian aurkezten den ebaluazioa aurrerakin bat da. II. IEPren azken ebaluazio osoa Euskadiren Ingurumen Profila 2010 dokumentuan argitaratuko da.

Balorazioa II. IEPren 44 konpromisoetako bakoitzaren banako betetze mailaren ebaluazioan oinarrituta egiten da (ikus erantsitako irudia).

Jarraian II. IEPren konpromisoen lorpen mailaren eta joeren banako ebaluazioa aurkezten da.

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

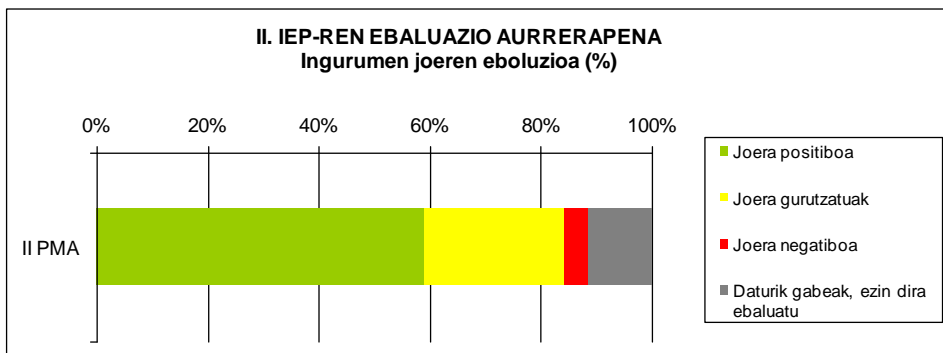
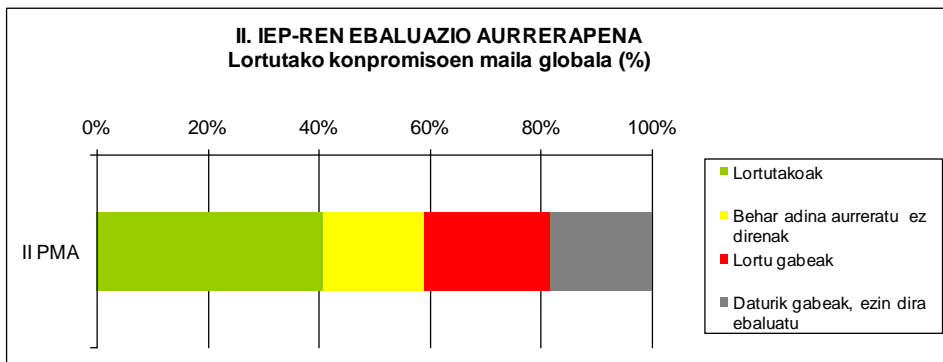
Irudian ikonoekin konpromisoaren beraren lorpen maila irudikatu da eta gezi batekin irudikatu da konpromisoa ebaluatzeko erabilitako adierazleak jasandako ingurumen joera.

Metaren deskribapena	HE-aren deskribapena	2007-2010 joera globala	1. K- Aire kalitatearen indizea	2. K- Airearen kalitatea - PM10	3. K- Airearen kalitatea - PM2.5	4. K- NO _x , SO ₂ , CO/NO _x emisioak	5. K- Zaratza								
			Helburuen beteze-maila	6. K- Azaleko urak	7. K- Aireko partikulak	8. K- Lurrazko urak	9. K- Hiriko hondakin urak	10. K- Zehaztuak	11. K- Kontsumo ura						
Meta 1- Garantza un aire, agua y suelos limpios y saludables	1. HE- Aire garbia	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	2. HE- Uraren kalitatea ona	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	3. HE- Lurrazko ur kutsadura eta zuzentzea	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
Meta 2- Gestión responsable de los recursos naturales y de los residuos	4. HE- Balaibide naturalen kontsumo arduratsua	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	5. HE- Energia kontsumo eta erabilpenaren sustatzea	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	6. HE- Hondakin murrizte eta 0 burua, tratamenduak gabe	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
Meta 3- Protección de la naturaleza y la biodiversidad: un valor único a potenciar	7. HE- Gure diversitate biologiko mantentzea	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
Meta 4- Equilibrio territorial y movilidad: un enfoque común	8. HE- Mugikortasunaren kudeaketa eredu berri batzarantz	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	9. HE- Lurraldearen erabilera arduratsua	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
Meta 5- Limitar la influencia del cambio climático	10. HE- BEG-en emisioak murriztea	2007-2010 joera globala													
		Helburuen beteze-maila													
	11. HE- Klima aldaketaren eraginak murriztea	2007-2010 joera globala													
Helburuen beteze-maila															

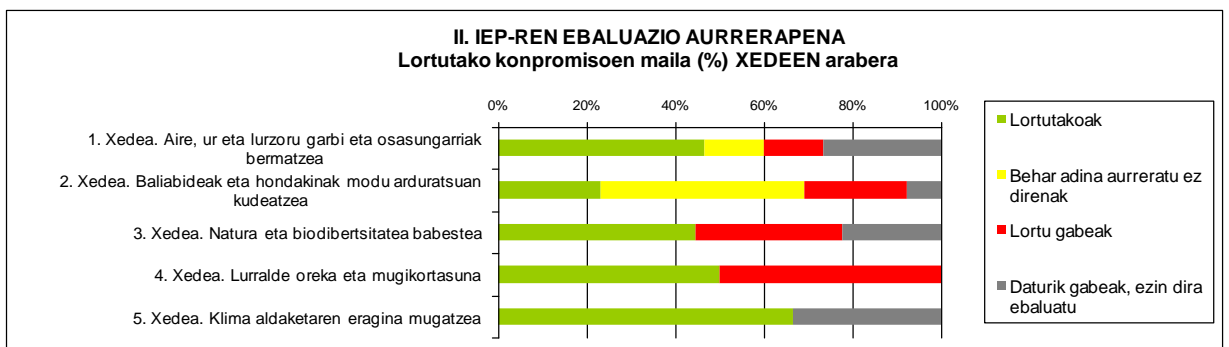
III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

Konpromisoen lorpen mailari dagokionez (aurpegiak), balantze globala ondokoa da: horietatik 18 (% 41) lortu dira edo lortu daitezke 2010ean; 8 konpromisok (% 18) nahikoa ez diren aurrerapenak dituzte eta aurreikusten da 10 (% 23) ez direla lortuko. Gainerako 8en kasuan (% 18) ez dugu konpromisoaren egoera diagnostikatzeko adinako daturik edo datu garrantzitsurik.

Bestalde, adierazleek (geziek) jasandako ingurumen joerari dagokionez, antzematen da eboluzioa positiboa dela konpromisoen % 59aren kasuan, gurutzatua % 25arentzat, negatiboa % 5arentzat eta ez dago datu esanguratsurik % 11rentzat.



Ondoko irudiaren bidez II. IEPren xedeen arabera konpromisoen banako ebaluazioak sartu dira.



1. Xedean, ingurumen kalitatea, aire kalitatearen konpromisoen lorpena nabarmentzen da (bereziki lehentasuneko kutsatzaileei dagozkienak, nagusiki partikulak); hiriko hondakin uren arazketa; bainurako eta kontsumorako uren kalitatea; baita lurzorua kutsadura prebenitzeko neurriak ere. Hobekuntza alderdiei dagokienez, ibai eta estuarioen egoera ekologikoan jartzen dute arreta; baita kutsatutako lurzoruek erremediatzeko duten erritmoan ere, eta hori nahikoa ez dela ulertzen da.

2. Xedean, materialen kontsumoa eta hondakinen kudeaketa, ingurumen joeretan jasotako hobekuntzak eman dira, bereziki hondakinen balorizazioari buruzkoak, nahiz eta helburu batzuk ez diren lortu.

3. Xedean, biodibertsitatearen babesa, aurrerapen nagusiak nekazaritza eta baso kudeaketa iraunkorren eta ingurumen zaharberitzean eman dira. Oraindik hobekuntza tarte handia dago espazioak eta espezieak babesteko tresnen garapenari eta ezarpenari dagokienez.

4. Xedean, lurralde oreka, aurrerapen nagusia lurzorua artifizializazioa jaistearen mugikortasunaren iraunkortasunak, aldiz, ebatzi ez den erronka handiagoa planteatzen du.

5. Xedean, klima aldaketaren mugapena, aurrerapen handiak eman dira, bai arintze osagarrian, bai egokitzean.

Globalki, ulertzen da II. IEPren emaitzak baikorrak izan direla eta kasu batzuetan konpromisoak gehiegizkoak zirela. Dena den, hobekuntza tarte bat dago eta hori lortzen saiatuko da III. IEP hau.

1.4 EAE-N INDARREAN DAGOEN ETA SORTZEN ARI DEN PLANGINTZA

III. Ingurumen Esparru Programa, ingurumen eragina duten gure lurraldeko plan desberdinen tresna egituratzailea da.

Programa hau zuzenean lotuta dago EcoEuskadi 2020 estrategiarekin. Lehendakariak honela definitu zuen: EcoEuskadi 2020, garapen iraunkorreko eredu berri baterako zeharkako erreminta da. Horren bitartez, baliabideen kontsumoaren gutxitzearekin gure Herrialdearen garapen orekatua lortuko dugu. Garapen ekonomikoa, ongizatea eta gure ingurumen aktiboak elkarren artean lotzen diren ekonomia berrira abiatzeko motore nagusienetakoa bultzatuko dugu...

Hasierako fasean Euskadiko iraunkortasunaren 8 gakoak definitu dira. Gako horietako bik ingurumen izaera dute:

- Energia mendekotasuna eta klima aldaketa.
- Baliabide natural urriak eta agortzeko bideak daudenak.

Aldi berean, EcoEuskadi 2020 strategiaren beste hiru gakoak harreman zuzena dute ingurumen alderdiekin:

- Mugikortasuna eta garraio ez iraunkorra.

- Aldatzen ari den balioen sistemaren hauskortasuna (ingurumen kontzientziazioaren ikuspegitik).
- Nazioarteko garapen desberdina (nazioarteko esparruko ingurumen ekimenekin lotua).

Iraunkortasuneranzko plangintzaren erreferentzia esparru garrantzitsu honekin lotzeaz gain, III. IEP Euskadiko sektore eta ingurumen plangintzaren trantsizio une batean egin da, non hainbat plangintza ziklo itxi eta berriro hasi diren. Horrela, laster amaituko da Klima Aldaketaren Aurka egiteko 2008-2012rako Euskal Planaren, indarrean diren Lurralde Antolamenduko Gidalerroen, 2001-2010 Euskadiko Energia Estrategiaren eta 2002-2012 Garraio Jasangarriaren Gidaplanaren indarraldia. Bestalde, III. IEP honen indarraldiaren epean amaituko dira ingurumen plan batzuk, esaterako, Hondakin arriskutsuen eta ez arriskutsuen prebentzio eta kudeaketa 2008-2011 Planak eta Lurzoru kutsatuen 2007-2012 Plana.

Era berean, eta modu osagarrian, izapidetzari dagokionez aurreratuta daude ondo plangintza tresnak: 2020 Klima Aldaketaren Plana; 2015 Euskadiko Barne Arroen Plan Hidrologikoa; Euskadiko 2011-2020 Energia Estrategia; Mugikortasun Iraunkorrerako Gidaplana eta Lurralde Antolamenduko Gidalerro berriak.

III. IEPerako bereziki garrantzitsuak dira Saila prestatzen ari den lege arau berriak, laster Eusko Legebiltzarrak izapidetzeko aurkeztuko direnak: Klima Aldaketaren Euskal Legea eta Ingurumen Lege Orokor berria, indarrean dagoen 3/1998 Legea ordezkatzeko duena. Duten izaera integralarengatik (hau da, lehenengoak klima aldaketarekin eta bigarrenak ingurumenarekin lotutako sektore esparru guztietan esku hartzen dute) euskal ingurumen politika dinamizatu eta III. IEP honen helburu estrategikoak lortzen lagundu behar dute.

Horrela, EcoEuskadi 2020 estrategiak dakarren iraunkortasuneranzko esparru estrategikoa; III. IEP honekin batera; klima aldaketaren etorkizuneko legeak; ingurumenaren eta mugikortasun iraunkorraren lege orokorra; Klima Aldaketaren Euskal Plana 2020, 3E2020 Energia Estrategia eta Lurralde Antolaketako Arzetarauen gainean egiten ari diren berrikuspina eta Euskadiko Barne Arroen Plan Hidrologikoa 2015 Euskadiren iraunkortasunaren agendari ematen zaion bultzada handi baten muina dira.

Gainera, III. IEP Eusko Jaurlaritzaren beste sektore plan batzuekin lerrokatuta geratzen da, besteak beste: Euskal Nekazaritza Sektorearen Lehiakortasun Plana, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana 2015, trenbide eta tranbiaren 20-20 Euskadi Trenbide Plana 2010-2013, Etxebizitza eta Hiri Berrikuntzaren Gidaplana 2010-2013, Enpresa Lehiakortasunaren Plana 2010/2013, Enpleguaren Euskal Estrategia 2011/2013, Osasunaren Euskal Plana 2012/2020, Euskal Autonomia Erkidegoaren Landa Garapen Iraunkorraren Programa 2007/2013.

Alor honetan dagoen foru plangintza nabarmendu behar da: Bizkaiko Garapen Iraunkorraren Estrategia (Bizkaia 21), duela gutxi Gipuzkoan egin dena (Gipuzkoa +20) eta Arabako Garapen Iraunkorrerako Estrategia, egun azken eratze fasean dagoena.

Azkenik, euskal udalerrietako Tokiko Agenda 21-en prozesuen garrantzia adierazi behar da, Euskadin ingurumen politikak hedatzeko funtsezko tresnak baitira.

Europar Batasunaren lortzari jarraiki, estrategia eta plangintza elementu berri gehienak 2020ra begira formulatzen dira.

1.5 INGURUMEN POLITIKEN ESPARRUA ETA JOERAK

1.5.1 Tresna estrategikoak

EAEko ingurumen politika eratzeko ezinbestekoa da aurretik kanpo ingurumen politika aztertzea, beste esparru batzuetan egindako politiken gakoan gainean orientatu dezakeelako, erronka komunei edo antzekoei aurre egiteko.

Europako esparru erreferentzia garrantzitsuenetako bat Europa Estrategia 2020 da, XXI. menderako Europako ekonomia sozialaren ikuspegi bat. Estrategia hori formulatuta lortu nahi den helburua da Europar Batasuneko ekonomia adimendun, iraunkor eta integratzaile bilakatzea, enplegu, produktibitate eta gizarte kohesio maila altukoa. Haren lehen lehentasuna (hazkundera adimenduna), jakintzan eta berrikuntzan oinarritutako ekonomiaren garapena da. Bigarren lehentasuna, berriz, baliabideak eraginkorrago erabiltzen dituen eta berdeagoa eta lehiakorragoa den ekonomia bat garatzea da.

Esparru honetan zehazten den ingurumen erronka nagusia da klima eta energiaren alorrean “20/20/20 helburua” lortzea -alegia, berotegi efektuko gasen isuriak murriztea, % 20 behintzat, 1990eko mailarekiko; energia iturri berriztagarrietatik lortutako energia gure azken energia kontsumoaren % 20ra iristea eta eraginkortasun energetikoa % 20 handitzea. Europa Estrategia 2020-k, gainera, “baliabideak era eraginkorrean erabiltzen dituen Europa” baterantz batera joatea planteatzen du, hazkunde ekonomikoa eta baliabideen erabilera bereizten laguntzea, karbono emisio gutxiko ekonomia bateranzko aldaketa babestea, energia iturri berriztagarrien erabilera areagotzea, garraio sektorea modernizatzea eta energia eraginkortasuna sustatzea.

Bestalde, Garapen Iraunkorrerako Europako Estrategia, 2001ean formulatua hasiera batean eta gerora 2006an eta 2009an berrikusia, da III. IEP honen beste erreferentzia. Heren zazpi ardatzetako bostetan ingurumen dimentsioa gailentzen da: klima aldaketa eta energia garbia; garraio iraunkorra; ekoizpen eta kontsumo arduratsua; baliabide naturalen kontserbazioa eta kudeaketa eta osasun publikoa.

III. IEPerako beste funtsezko Europako erreferentzia Ingurumen Alorreko Erkidegoaren Seigarren Ekintza Programa da, 2012ra arte indarrean dagoena. Lau ekintza alor nagusik biltzen dute Programaren muina: klima aldaketak, biodibertsitateak, ingurumen eta osasunak eta baliabide eta hondakinen kudeaketa iraunkorrak. Azken hamarkadan alor horietan guztietan izandako aurrerakada handiak gorabehera, hurrengo hamarkadan ere Europako ingurumen agendan jarraituko dute gai horiek, ziur aski. Halaber, kontuan hartu dira 2010 osteko Biodibertsitateari buruzko Kontseiluaren ondorioak, Europar biodibertsitate galera gerarazteko “Cibeles” lehentasunak (2010) eta Osasun alorreko Estrategia 2007.

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

Oraintsu argitaratutako ingurumen arau europar berriak aztertu dira, hala nola 2008ko klima aldaketari eta energiari buruzko arau sorta, 2008ko Hondakinen Esparru Zuzentarau berria, 2010eko Eraikinetako Energia errendimenduari buruzko Arteztaraua eta Lurzorua Babesteko esparrua ezartzeko arteztaratu proposamena.

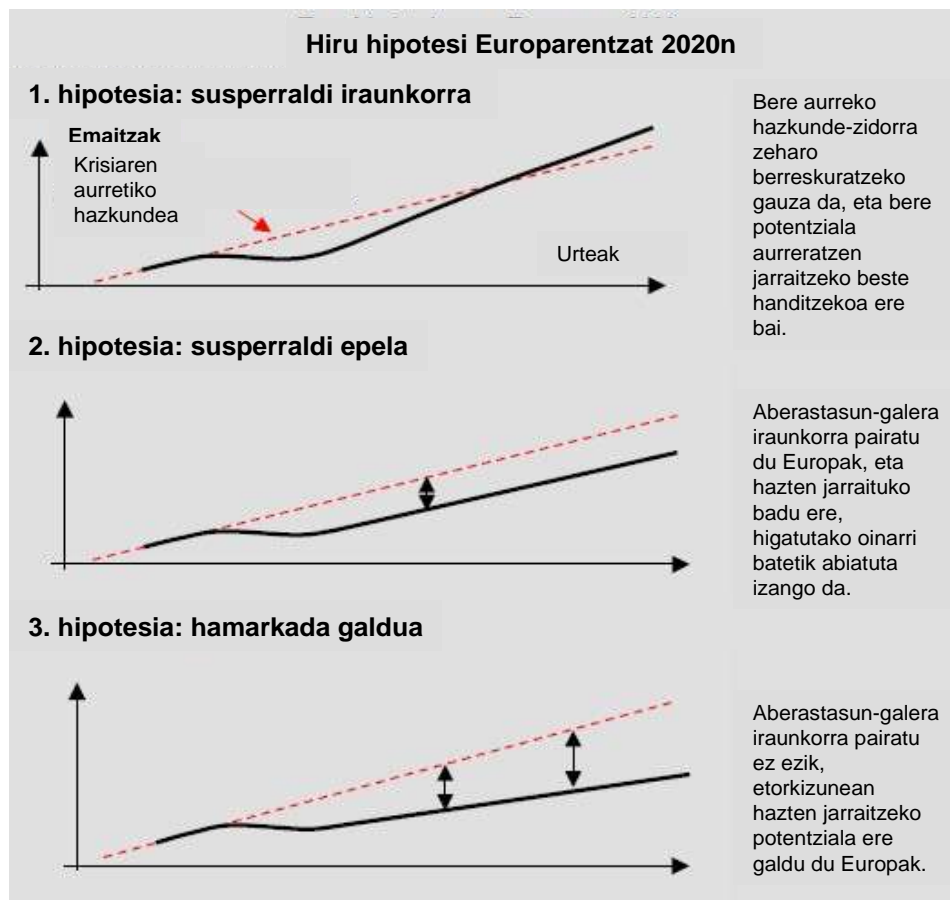
Espainiari dagokionez, oinarrizko erreferentziak ondokoak dira nagusiki: Garapen Iraunkorreko Espainiako Estrategia (Ministroen Kontseiluak 2007an onartu zuena), Mugikortasun Iraunkorreko Espainiako Estrategia (Ministroen Kontseiluak 2009an onartu zuena) eta Hondakinen eta Kutsatutako Lurzoruen Aurreproiektua.

Erreferentzia herrialde eta eskualdeen dokumentu estrategikoen artean ondokoak sartu dira: Suediako Ingurumen Ikuspuntu Berriak (2009); Garapen Iraunkorra Erresuma Batuko Gobernuaren Helburuetan (2010); eta argitaratu berri den Kataluniako Garapen Iraunkorreko Estrategia.

1.5.2 Joeren azterketa.

Uneko egoeraren ezaugarria den krisi ekonomiko eta finantzarioak hainbat adar eta ondorio dakarkie bizitzako ikuspegi guztiei, eta jakina, baita ingurumenekoei ere. Jarduera ekonomikoaren mantsotze nabarmenak eta kontsumoaren jaitsierak jarduera horietatik eratorritako ingurumen presio nagusiak esanguratsuki leundu dituzte.

Honela definitu ditu Europako Batzordeak krisiaren ondorengo susperraldi jokaleku posibleak:



Iturria: Europa 2020 (Europako Batzordea, 2010)

Krisiaren ondorengo jokaleku posible horiek guztiek ekonomiaren eta kontsumoaren susperraldia aurreikusten dute datozen urteetarako. Horrek, berez, ingurumen-politikari erronka dakarkio: hazkunde ekonomikoa harekin lotutako ingurumen presio ugariatetik desakoplatzen jarraitzea, hain zuzen. Beraz, III. IEP honentzako erronka garrantzitsua da ingurumen politika sendo diseinatzea, jarduera ekonomikoaren eta kontsumoaren gorakadak ingurumenari eragingo dioten presioak aurreikusi, leundu eta eraginkortasunez desakoplatzeko dituen.

Jarraian zerrendatu dira ingurumen arlo nagusietan aurreikusi diren joera espezifikoetako batzuk:

Klima aldaketa

Globalki, energia eskariaren igoeraren aurreikuspenak, erregai fosilak gero eta gehiago erabiliko direlako barne, epe luzera BEGen isuriak handitu egingo direla aurreikusten dute (Energiaren Nazioarteko Agentzia, Energy Outlook 2010).

Cancungo Akordioa, aurrerapen nabarmenak ekarri zituen arren, ez zituen 2012an amaituko den Kiotoko Protokoloa ordezkatuko duen emisioak murrizteko araubide lotesle baterako oinarriak ezarri. Helburu hori Hegoafrikako Durbango goi bileran, 2011n, lortuko denaren aurreikuspenak ez dira oso altuak oraingoz. Dena den, Europako Batzordeak isuriak datozen urteetan nabarmen murrizteko asmo sendoa du. Pauso handia eman du epe luzera emisioak arintzeko estrategian Europako Batzordeak 2011ko martxoan Road Map aurkeztuz; honen bidez 2030, 2040 eta 2050. urteetan mugarriak dituen arindura ibilbide eraginkor bat aurkezten da.

Eragin ugari dagoeneko gertatzen ari direla erakutsi dute ebidentzia zientifikoek. Planetaren geografia fisikoa aldatzen hasi da eta sistema ekologikoek eta biodibertsitateak klima aldaketatik eratorritako eraginen seinale argiak erakusten dituzte (IPCC, 2007).

Ezinbestekoa da egokienak diren egokitze neurrien ezagutzan sakontzea, eskualde mailan etorkizuneko eraginei aurre egiteko. Horretarako, klima aldaketak sistema naturaletan ez ezik sistema sozioekonomikoetan ere izango dituen eta espero diren eraginei aurrea hartzeko neurri moduan, beharrezkoa da plangintza prozesuetan klima aldagai moduan gehitzea.

Biodibertsitatea
eta
artifizializazioa

Ekosistemen zerbitzuaren kontzeptua sartzean, Nazio Batuek egindako Ekosistemen Milurtekoaren Ebaluazioak biodibertsitatearen galerari buruzko eztabaida maila altuago batera mugitu zuen. Biodibertsitatearen galerak eragin zuzena du ekosistemek pertsoneri eskaintzen dizkieten zerbitzuen kalitatean eta, ondorioz, pobretu egiten du horien bizi kalitatea. Froga askok erakusten dute maila globalean ekosistemen zerbitzuak presio handi baten mendean daudela, baliabide naturalak gehiegi esplotatzen direlako, habitata galdu eta degradatu egiten delako eta klima aldaketaren eraginarengatik (Europako Ingurumen Agentzia, Laugarren Txostena, 2010).

Europar, datozen hamarkadetan eboluzio demografiko egonkor bat espero da, baliabide globalen geroz eta eskaera handiagoarekin batera, esaterako elikagaiak, zuntzak, energia eta ura. Halaber, lurzorua pixkanaka artifizializatzen joango da eta nekazaritza eta arrantza areagotu egingo dira. Presio horien Europako eta munduko biodibertsitatean izango dituzten eraginak oso garrantzitsuak izango direla aurreikusten da.

Azken hamarkadan, Europako Batasunaren politikaren helburu nagusia, biodibertsitateari dagokionez, horren galera 2010. urterako geraraztea izan da. Nahiz eta aurrerapenak egin diren, helburua ez da lortu. Ahaleginik nabarmenenak ondoko alorretan egin dira: habitataren kontserbazioa, Natura Sarea 2000 sortuz eta finkatuz; itsas ingurumenaren babesa; espezie inbaditzaileen kontrola; eta klima aldaketara egokitzea, biodibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuei dagokienez.

Europako Kontseiluak, Estatu buruek eta Batasuneko gobernu buruek osatua, 2010eko martxoan epe luzerako ikuspegi bat eta 2020rako helburu nagusi bat onartu dute: *“Europako Batasunean biodibertsitatearen galera eta ekosistemen zerbitzuen degradazioa 2020. urterako geraraztea eta horiek ahal den neurrian zaharberritzea; aldi berean, Europako Batasuna biodibertsitate globalaren hondatzeari dagokionez bere ekarpena murriztuz joango da”*

Baliabideen erabilera eta hondakinen sorkuntza handituz joan dira azken hamarkadan Europan. Batasunaren barruan baliabide naturalen erauzketa egonkor mantendu den bezala, kasu batzuetan apur bat murriztu da gainera, produktu naturalen, lehengaien eta energiaren inportazioari dagokionez dagoen mendekotasunak gora egin du. Horrela, ingurumenaren eta baliabide naturalen gaineko presioa geografikoki EBaren muetatik kanpo hedatu da, baina ez da globalki murriztu.

Hondakinak, material
kontsumoa eta beste
baliabide naturalen
kontsumoa

Hondakinen sorkuntzari eta kudeaketari dagokionez, joera hondakin fluxuen hazkuntza da, eta aldi berean horien kudeaketa hobetu egin da. Europak 40 urte daramatza hondakinei buruzko ingurumen politikak garatzen. Horien sorkuntza murriztea helburu garrantzitsu bat izan da eta izaten jarraitzen du, baina lortutako emaitzak ez dira nahikoa izan hondakinen sorkuntzak hazkuntza ekonomikoarekin izan duen korrelazio positiboa kontuan hartuz.

Fluxu horien kudeaketaren esparruan izan dira aurrerapenak nabarietan eta hor eskaintzen ditu etorkizuneranzko joerak ingurumen eragina murrizteko aukerak. Azken bi hamarkadetan energiaren berrerabilera, birziklapen eta balorizazioan egindako aurrerapenak funtsezkoak izan dira, baina Europako Ingurumen Agentziak adierazten du oraindik Europako Batasunean sortzen diren mota guztietako 6.000 milioi tona hondakinak lurzoruan egindako isuriak direla –kopuru horren zati handi bat nekazaritza eta abeltzaintza hondakinak dira-.

Azken urteetan izandako hazkunde ekonomikoaren mantsotzeak zertxobait leun lezake hautemandako goranzko joera; epe luzerako, ordea, sorkuntza handitu egingo dela aurreikusten da. Hondakinei buruzko 2008/98/EE Zuzentarau berriak, kudeaketako hierarkia ezagunari jarraiki, prebentzioaren garrantzia azpimarratzen du.

Inguru garbi eta osasungarria

Airearen kalitateari dagokionez, azken urteotan antzemandako joera orokorra positiboa izan da sulfuro dioxidoa, SO₂, karbono monoxidoa, CO, eta nitrogeno oxidoa bezalako kutsatzaileetan. Ingurumenean berun kopuruak ere nabarmen egin du behera, gasolinetatik kentzeko araudiari esker. Osasunaren gaineko kezka PM 10 eta 2.5 partikuletarrantz eta ozonorantz, O₃ joan dira.

Hiri inguruneei, bizi kalitateari eta ingurumenari dagokienez, Europa eta nazioarte mailan nagusi den joera da ulertzen dela korrelazio positibo sendo bat dagoela pertsonen jasotako bizi kalitatearen eta hiriko ingurumenaren kalitatearen artean.

Europako Batasuneko 500 milioi pertsonetatik % 80 inguru hiri guneetan bizi dira. Jasotzen duten bizi kalitatea zuzenean lotuta dago arnasten duten airearen kalitatearekin, jasaten duten zaratarekin, inguruan berdeguneak edukitzearekin ala ez, atsedean hartzeko edo seme-alabekin jolasteko, oinezkoentzako espazioak edukitzearekin, zirkulazio pilaketa arazoak edukitzearekin ala ez, garraiobide publiko bikainak edukitzearekin ala ez.

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

Jasotako bizi kalitatea alderdi sozial, ekonomiko eta etxebizitza alderdien arteko erlazioen sare konplexu baten arabera da, zehazki ingurumenarekin lotutakoekin batera. Hiri ingurumenaren kalitate integrala da, zalantzarik gabe, datorren hamarkadan Europako politika publikoak gidatuko dituzten indar lerroetako bat.

2. III. IEP-REN ELEMENTUAK

2.1 III. IEP-REN IKUSPEGIA

Ingurumenaren zeharkako izaerak energia, garraioak, etxebizitza, lurralde antolaketa eta urak bezalako alorretan eskumena duten beste Administrazioetara gerturatzea eskatzen du, ingurumen politika diseinatzeko. Gerturatze hori hainbat modutan egin daiteke.

IEP hau ondoko premisatik abiatzen da: funtsezkoa da Administrazio hauen sektoreko plangintzetan parte hartzea, horietan ingurumenaren ikuspuntua sartzen saiatuz, behin sektore plangintzan finkatuta daudenean, sektoreko Administrazio horiekin lan egitea horiek lortzeko, eta horien eboluzioaren jarraipen bat egitea. Azken batean, departamentu eta erakundeen arteko lankidetzari garrantzi handia ematen dion ikuspegi bat da, beste sektoreko politiken diseinu fasetik era aktiboan parte hartuz.

Ikuspegi honetan funtsezkoa da Plan eta Programen Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioa, jarrian aipatzen diren koordinazio tresnen erabileraz gain. Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioak, besteak beste, planen osotasuna eta elkarrekintza eta beste plan batzuekin aztertuta – zehazki, III. IEP honekin-; plangintza alternatiboak kontuan hartzea; alternatibean ingurumen ebaluazioa; aukeratutakoa justifikatzea; neurri prebentibo eta zuzentzaileak ezartzea eta adierazledun jarraipen plan bat diseinatzea.

Tresna hau jada aplikatzen ari da 2001-2010 Euskadiko Energia Estrategian; Lurralde Antolaketako Arztearuetan; 2015 Euskadiko Barne Arroen Plan Hidrologikoan; EAEko Energia Eolikoaren Lurralde Arloko II. Planean eta Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Arloko Planean. Ingurumenaren ikuspuntua zeharo sartzea plan hauetan eta izapidetzen ari diren beste batzuetan, esaterako, Klima Aldaketaren Euskal Plana 2020, Klima Aldaketaren Euskal Legea eta Ingurumenaren Lege Orokor berria, funtsezkoa da III. IEP honen helburuak lortzen laguntzeko.

Hirugarren edizio honek funtsezkotzat jotzen du sektoreko politikak izatea aktiboki ingurumenaren aldagaia sartzen dutenak, eta horretaz arduratuko da bereziki Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila. Zentzu horretan, 1. Ezinbesteko Baldintzak, ingurumenaren aldagaia beste politika batzuetan sartzeari buruzkoak, ingurumenaren ikuspegitik garrantzitsuenak diren sektoreko plangintzetan esku hartzea planteatzen du. Gainera, Ezinbesteko Baldintza honen esparruan planteatzen da Helburu Estrategikoak Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuekin, Foru Aldundiekin eta tokiko erakundeekin aktiboki lantzea, erakundeen arteko koordinazioa indartuz dauden organoen bidez, esaterako, Ingurumenerako Aholku Batzordea, Euskadiko Ingurumen Batzordea, Klima Aldaketaren Euskal Bulegoa, Hondakinak Koordinatzeko Organoa, Euskadiko Lurralde Antolamendurako Batzordea, Naturzaintza Euskal Herriko Natura Babesteko Aholku Kontseilua eta Udalsarea 21, Iraunkortasunerako Euskal Udalerrien Sarea, etab.

II. IEP ezartzetik eta EAeko egungo ingurumenaren egoeratik eratorritako ingurumen emaitzen azterketatik ondorio batzuk atera dira, ingurumen esparruaren plangintzaren ziklo berri honetarako hausnarketa gisa balio dutenak.

II. IEPren formulazioak nazioarteko erreferentziaren eta joeren esparru estrategikoaren azterketa sartu zuen. Horrela IEPren esparru estrategikoak gaian erreferente nagusiekin koherentzia izan du denboran zehar, programazio ziklo berri honetan jorratzen jarraituko den bideari jarraiki, "Ingurumen politikaren esparru estrategikoa" kapituluan adierazi bezala.

Neurri handi batean, IEPren prestaketak izan duen arrakasta hainbat formatutan, hainbat zedarrirekin eta hainbat eragilerekin planteatu den parte-hartze prozesuari zor zaio. Aurreko IEPen esperientziari esker kontaktuen eta formatuen gestioa optimizatu eta aprobetxatu ahal izan da, eta prozesu dinamiko baterako abiapuntu moduan erabili dira, parte-hartzea sustatzeko prozesua sortu eta formatuakugaritu direlarik.

II. IEPk konpromiso zehatz, neurgarri batzuk, ingurumen kalitatea hobetzera bideratuak, zehaztu zituen. Ziklo berri honek hobekuntza konpromisoak neurgarriak izateko irizpidea mantentzen du, konpromiso bakoitza lortzeko arduradunak identifikatuz.

II. IEPerako aginte koadro integrala aurreikusi zen konpromisoen gauzatze eta jarraipenaren adierazleekin eta arduradunekin. Aginte koadro integral hori erreferentziazat hartu da 2011-2014 Ingurumen Esparru Programaren kudeaketarako.

Konpromisoak ezartzearen eraginkortasuna eta eragina oso murrizta izan da Ingurumen Sailaren eskumenetatik haratagoko eremuetan. Horregatik, esparru plangintzaren ziklo berrian ingurumen arloetan zehaztu dira batez ere konpromisoak, kudeaketa eraginkorragoaren mesedetan. Sailak ingurumen garrantzia duten beste sektoreko politiketan parte hartzea, plangintzan eta horren gauzatzean esku hartuz, dauden koordinazio organoen bitartez, baina IEPean sektore horiei buruzko konpromisoak ezarri gabe (aurreko IEPekin ez bezala).

II. IEPk bere aginte koadroan 11 helburu estrategiko, 44 konpromiso eta 6 ezinbesteko baldintza definitu zituen, maila berean. Horien jarraipenak erakusten du elementu kopuru handia dela eta gomendagarria dela batzuei lehenetsuna ematea eta hierarkia bat ezartzea, eraginkorragoak izateko eta ekintza garrantzitsuenetara bideratzeko. Horregatik, III. IEPk Ikuspegi berria definitu du 2020rako, 4 helburu estrategiko, 6 ezinbesteko baldintza eta helburu eta baldintza horiei lotutako 19 ingurumen eta kudeaketa konpromiso dituena.

II. IEPn zehaztutako konpromiso batzuek epe labur-ertainera lortzea ezinezkoa zela ikusi zen. Bestalde, ez da posible izan adierazle batzuen aurrerapena ezagutzeko euskarriaren informazioa lortzea eta horrek eragotzi egin du horien eboluzioaren jarraipen zehatza egitea. Ahalegin berezia egin da III. IEP formulatzean irizpide handinahiaren eta errealismoaren arteko oreka mantentzeko, eta halako informazio mota jakin batzuk eskuratzeko gaitasuna eta aukerei buruzko gogoeta ere egin da.

II. IEPn parte-hartze eta egiaztatze prozesua Programa eratzeko fasera bideratu zen. III. IEP honen asmoa gauzatze eta jarraipen fasean ere eragile desberdinen inplikazioa mantentzea da, dauden bideez eta komunikazio eta parte-hartze espazio berrien aukerekin baliatuz.

Zentzu horretan, emaitzen berri ematean duen eragina handitu nahi du III. IEPk urteroko Ingurumen Profiletik abiatuta. Horretarako, aurkezte epeak aldatuko ditu informazioak deskribatzen duen denbora aldia bat etor dadin urte zikloarekin; halaber bere hedadura zabalduko du eta kalitatea eta interesa doitzea ahalbidetzen duten estandarretara egokituko du bere egitura.

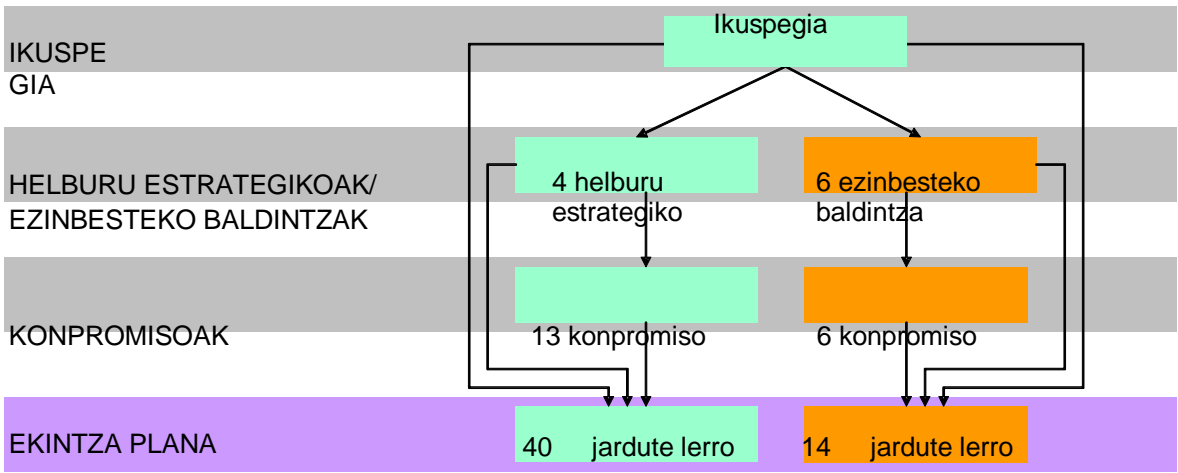
Aipatu behar da aurretiko lana egin dela konpromisoak eta jardute lerroak zehaztu beharreko gaiak lehenesteko eta hierarkizatzeko, horrela, ikuspegi garrantzitsuenak azpimarratuta, kudeaketaren eta baliabide erabileraren eraginkortasuna handitzeko. Ildo horretatik abiatuta, adierazgarriak sinpletzen eta hautatzen ahalegin berezia egin du IEPk, benetan esanguratsuak izan daitezten helburuen jarraipena egiteko eta, ahal den neurrian, baldintza moduan jarrita horiek eguneratzeko datuak iturri ofizialetatik (estatistika organoetatik) hartuak izatea. Horrekin lortu nahi dena da beste edozein erakunderen Aginte Taulak bezalako adierazgarri andana izatea eskura eta, hortaz, neurrien eraginkortasunaren benetako jarraipena egitea erraztea eta haiek aise zuzendu ahal izatea.

Azkenik, dokumentuaren eratze prozesuan zehar abian jarri zen parte-hartze eta egiaztatze prozesu bat, eta horien helburua funtsean izan zen jardute lerroak identifikatzea, aukeratzea eta lehenestea. II. Eranskinean prozesu honen ezaugarriak eta funtsezko emaitzak laburbiltzen dira.

2.2 EGITURA

Plangintza tresnen ohiko elementuek osatzen dute III. IEP, zehaztasun maila txikitik handira antolatuta, eskema honen arabera:

III. IEPren kontzeptu eskema



Ikuspegiak, Helburu Estrategikoak eta Ezinbesteko Baldintzak, epe luzerako ingurumen politika gidatzen duten elementu estrategikoenak eta kontzeptualenak dira. Konpromisoak eta Jardute Lerroak, berriz, elementu kontzeptualak gauzatzeko eta zehazteko formulatu dira.

Aurreko puntuan adierazten zen bezala, III. IEPren esparru estrategikoa ikuspegiak, helburu estrategikoenak eta ezinbesteko baldintzek osatzen dute, eta horiei aurreko kapituluaren jasotako printzipio gidariak gehitu behar zaizkie.

2.3 IKUSPEGIAK, HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA EZINBESTEKO BALDINTZAK

Hau da euskal ingurumen politika gidatuko duen ikuspegi estrategikoa: Herritarren gaur egungo eta etorkizuneko bizi kalitatea zaintzea, klima aldaketari aurre eginez, biodibertsitatea eta sistema ekologikoen funtzionaltasuna zainduz, sortutako hondakinak behar bezala kudeatuz, ingurune garbi eta osasungarria izatea bermatuz, eta natura baliabideak arduraz kontsumitzea sustatuz.

Bost helburu estrategiko eta sei ezinbesteko baldintzetan gorpuzten da ikuspegi hori.

III. IEPren helburu estrategikoak

1	EAEen berotegi efektuko gasen emisioak gutxitzea eta klima aldaketaren eraginak murriztea.
2	Dibertsitate biologikoaren galera etetea; ekosistemak leheneratzea eta lurzorua artifizializazioa mugatzea.
3	Baliabideen erabilera eraginkorra eta kontsumo arduratsua sustatzea.
4	Inguru garbi eta osasungarria lortzea.

III. IEPren ezinbesteko baldintzak

1	Ingurumen aldagaia beste politika batzuetan integratzea.
2	Indarrean dagoen legeria eta haren ezarpena hobetzea.
3	Merkatua ingurumenaren alde erabiltzea

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

4	Euskadiko eragile ekonomiko, sozial eta ingurumenekoak, eta oro har herritar guztiak gaitzea eta erantzukizukide egitea.
5	Ingurumen ikerketa, garapena eta berrikuntza.
6	Estatuarekin eta autonomia erkidegoekin ingurumen lankidetzatza sistematikoa, baita Europako eskualdeekin eta nazioarte mailan ere.

2.4 PROPOSATUTAKO BIDERAKETAK, IKUSPEGIAK ETA HELURU ESTRATEGIKOEK ESKARI SOZIALAREKIN DUTEN KOHERENTZIA, INGURUMEN POLITIKEN EGOERAREN, PLANGINTZAREN ETA ESPARRUAREN DIAGNOSTIKOA

III. Ingurumen Esparru Programa honetan proposatutako ikuspegiak eta helburu estrategikoen kontuan hartu dute eskari soziala.

EAEko biztanleentzat ingurumen kontu kezkarriena klima aldaketa da, eta hori da IEP honen lehenengo helburu estrategikoa. Bigarren maila batean agertzen dira uraren kutsadura eta pertsonen eragindako hondamendiak (petrolio isuriak, istripu industrialak, etab.); alderdi horiek guztiak “Baliabideen erabilera eraginkorra eta kontsumo arduratsua sustatzea” eta “Inguru garbi eta osasungarria lortzea” helburu estrategikoetan jasotzen dira. Hirugarren maila batean, airearen kutsadura adierazten da (“Inguru garbi eta osasungarria lortzea” helburuan jasotzen dena), eta jarraian hondamendi naturalen eta biodibertsitatearen galeraren gaineko kezka (“Dibertsitate biologikoaren galera etetea; ekosistemak leheneratzea eta lurzorua artifizializazioa mugatzea” helburuan jasotzen dena).

Ingurumenaren babesa eta kontserbazioa lehenetsutako helburu eta kezkatzeko arrazoi bat da EAEko geroz eta pertsona gehiagorentzat. Arazoaren garrantzia azpimarratzen da baina ez dira hori konpontzeko norberari dagozkion inplikazioak norbere gain hartzen, hirugarren batzuei egotzen zaizkie (enpresei, administrazioei). Ez dago koherentziarik kontzientziazio handiaren eta banako portaeren artean, bereziki produktuen kontsumoari eta ibilgailu pribatuaren erabilerrari dagokienez. “Baliabideen erabilera eraginkorra eta kontsumo arduratsua sustatzea” helburua eta “Euskadiko eragile ekonomiko, sozial eta ingurumenekoak, eta oro har herritar guztiak gaitzea eta erantzukizukide egitea” ezinbesteko baldintza kontraesan hori moztera bideratzen dira.

III. Ingurumen Esparru Programan proposatutako ikuspegiak eta helburu estrategikoen kontuan hartu dute EAEko ingurumenaren egoeraren diagnostikoa, “EAEko ingurumenaren egoeraren diagnostikoa” kapituluari jasotzen den bezala.

III. IEPk EAerako proposatutako esparru estrategiko zabalagoa jasotzen du eta horrekiko koherentzia mantentzen du:

- EcoEuskadi 2020 ekimenak Euskadirako iraunkortasunaren 8 gako planteatzen ditu, ingurumen politikan eragin handia izango dutenak:
 1. Baliabide natural urriak eta agortzeko bidean daudenak.
 2. Energiarekiko mendekotasuna eta klima aldaketa.
 3. Lehiaren globalizazioa
 4. Aldaketa demografiko sakonak

5. Belaunaldi errelebo desorekatua
6. Aldatzen ari den balioen sistemaren hauskortasuna
7. Mugikortasuna eta garraio ez iraunkorra
8. Nazioarteko garapen desberdina

Energiarekiko mendekotasuna eta klima aldaketa III. IEP honen 1. Helburu Estrategikoan eta 1. Ezinbesteko Baldintzan lantzen dira.

Baliabide naturalen urritasuna 3. Helburu Estrategikoan eta 3 eta 5. Ezinbesteko Baldintzetan lantzen da.

Aldi berean, Ezinbesteko Baldintzek hein batean EcoEuskadi 2020 estrategiaren beste hiru gako lantzen dituzte. Ondokoak:

- mugikortasuna eta garraio ez iraunkorra: 1. Ezinbesteko Baldintzan lantzen da.
- aldatzen ari den balioen sistemaren hauskortasuna. 4. Ezinbesteko Baldintzak ingurumen kontzientziazioaren gaia landuko luke.
- nazioarteko garapen desberdina: 6. Ezinbesteko Baldintzak kontuan hartzen du Eusko Jaurlaritzatik alor honetan bultzatzen diren proiektuek ingurumenean duten eragina.

III. Ingurumen Esparru Programa honetan proposatutako ikuspegia eta helburu estrategikoak Europako Batasuneko eta Estatu espainiarreko erreferentzia dokumentu nagusietan identifikatutako lehentasunekin lerrotatuta daude, "Ingurumen politiken esparrua eta joerak" atalean jasotzen den bezala:

- Europa 2020 Estrategia.
- Energia eta klimari buruzko politika integratua 20-20-20.
- Seigarren Ingurumen Esparru Programa.

Horrela, Europako Batasunaren esparru orokor gisa, Europa 2020 Estrategiaren helburua hazkuntza iraunkor bat lortzea da, baliabideak modu eraginkorragoan erabiltzen dituen, berdeagoa eta aldi berean lehiakoragoa den ekonomia baten bidez.

Espainia mailan, III. IEP lehentasunez ondoko estrategiarekin lerrotatzen da:

- Garapen Iraunkorreko Espainiako Estrategia (GIEE).

GIEEk ondoko jardute esparru nagusiak jasotzen ditu: produkzioa eta kontsumoa (eraginkortasuna baliabideen erabileran, produkzio eta kontsumo iraunkorra, mugikortasun iraunkorra), klima aldaketa (energia garbia, energia eta ez energiaren sektore zehaztugabeak, karbono hustubideak) eta baliabide naturalen kontserbazioa eta kudeaketa eta lurralde okupazioa (baliabide hidrikoak, biodibertsitatea, lurzoru erabilerak eta lurralde okupazioa).

Azkenik, lerro koherente bat dago Euskadiko ingurumenaren diagnostikotik eratorritzen diren mezu garrantzitsuenen eta II. IEPk proposatutako ikuspegi eta helburu estrategikoen artean. Halaber, helburu estrategikoen, konpromisoen eta jardute lerroen artean barne koherentzia bilatu da.

Ondorio gisa, nabarmendu behar da III. IEP hau osatzen duten elementu guztiak, estrategikoenetik (ikuspegia) operatiboenetaraino (jardute lerroak) lerrotatuta daudela eskari sozialarekin; egoeraren diagnostikoarekin; EAeko plangintzarekin; inguruko politika publiko eta joerekin, eta gainera interes taldeen ekarpenak kontuan hartu dituela.

3. KONPROMISOAK ETA JARDUTE LERROAK, HELBURU ESTRATEGIKOAK HEDATZEKO

Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak 2011-2014 aldian bultza litzakeen **jardute lerro** lehenetsiak aurkezten dira kapitulu honetan. Jardute lerroek III. IEPren ikuspegiak eta helburu estrategikoak erakusten dituzte.

Sailaren beraren eskumenekoak diren jardute lerroak 4 helburu estrategikoen epigrafearen barruan aurkezten dira.

Bestalde, eskumena Eusko Jaurlaritzaren beste Sail batena, beste Erakunde batena (Foru Aldundiak eta Udalak) edota haien artean partekatua baldin bada, orduan jardute lerroak **Ezinbesteko Baldintzen** pean aurkeztu dira.

Aurkeztu den jardute lerro bakoitzeko, bere ibilbide orria osatzen duten zedarr nagusiak zirriboratu dira (alegia, zer egingo den eta noiz); halaber adierazi da hura gauzatzeko organo eskudunak zein diren.

Jarraian zerrendatu diren jardute lerro guztiek laguntzen dute ikuspegia eta helburu estrategikoak lortzen. Hala ere, horietako batzuk lau helburu estrategikoetako baten alderdi jakin edo esparru zehatz batzuetan ardazten dira.

Lehentasunezko jardute esparru horietako bakoitzerako konpromiso bat zehaztu da. Konpromisoek asmo zehatzak, objektiboak eta, ahal den neurrian, kuantitatiboak definitzen dituzte.

III. IEP honetan, halaber, komenigarritzat hartu da Ezinbesteko Baldintzentzat konpromisoak ezartzea.

Era berean, ILPNASaren iritziz sustatu behar diren edota Eusko Jaurlaritzako beste sailekin, beste erakunde eta eragileekin elkarlanean landu behar diren jardute lerroak zehazten dira. Zentzu horretan, nabarmendu behar da gainera helburu estrategiko bakoitzerako ezarritako konpromiso eta jardute lerroez gain, beste sail eta erakundeekin era koordinatuan landuko direla helburu horiek lortzen lagunduko duten eskumenak, bereziki "III. IEPren bideraketa" kapituluan jasotzen diren koordinazio tresnen bidez.

3.1 1. HELBURU ESTRATEGIKOA. EAE-N BEROTEGI EFEKTUKO GASEN EMISIOAK ARINTZEA ETA KLIMA ALDAKETAREN ONDORIOAK MURRIZTEA

Bi hauek dira helburu estrategiko hau erdiesteko lanean lehenetsi diren jardute esparru gakoak: a) Berotegi efektuko gasen isuriak **arintzea** eta b) klima aldaketaren ondorioak **murriztea**. Helburu Estrategikoa hedatzeko aukeratutako konpromisoak eta jardute lerroak ondokoak dira:

Konpromisoa			Jardute lerroak		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
1. Klima aldaketaren plangintzan ezarritako emisioak mugatzeko helburua betetzea³	Ingurumen Plangintzako zuzendaritza	EAEko BEGen Emisioen urteko eboluzioa	1. Eusko Jaurlaritzaren instalazioek zenbat BEG isurtzen duten kalkulatzeko eta kopurua murrizteko neurriak hartzea.	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Ejaren instalazioetan BEGen inentarioa (urteko eboluzioa)
			2. Esparru publikoan hornidura eta kontratazio berdeko irizpideak jarraitzea sustatzea.	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- Erosketa berdearen irizpideak dituzten lehiaketen kop. - Saihestutako tCO2ak
			3. Teknologia garbien erabilera sustatzea emisioak murrizteko (teknologia garbien erakusketa proiektuak eta horien hedapena beste esparru batzuetara).	- Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza - Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- Saihestutako tCO2ak

³ Klima Aldaketaren Aurka egiteko 2008-2012rako Euskal Planak 1990eko emisioak 2012rako % 14 baino gehiago ez areagotzeko helburua ezartzen du. Bestalde, Klima Aldaketaren Euskal Legeak Klima Aldaketaren Euskal Plana 2020 eratzea aurreikusten du.

Konpromisoa			Jardute lerroak		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
			4. Eragile publiko eta pribatuek isuriak borondatez murriztea eragitea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Borondatez murriztutako BEGen emisioen inbentarioa (urteko eboluzioa)
			5. Hustubideen ahalmena handitzeko ekintzak sustatzea	- Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Hustubideen xurgatze ahalmenaren urteko eboluzioa (tCO2)
			6. Herritarrak, enpresak eta bestelako eragileak BEGen emisioak murriztearen alorrean parte har dezaten kontzientziaztea eta sustatzea	- Nekazaritza eta Abeltzaintza ko Zuzendaritza	Bultzatutako jarduera kopurua Bultzatutako jardueren onuradunen kopurua
2. EAEko jarduera/sektore gakoek KAREN eraginekiko duten zaurgarritasuna analizatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Egokitze irizpideak lantzen eta errazten diren politika kopurua	7. Klima aldaketak eskala lokalean eragiten dituen aldagai aldaketak politika sektorialetan (nekazaritza, zuhaizgintza, biodibertsitatea, hidrologia, lurralde antolaketa...) aintzat hartuak izan daitezten laguntzea.	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Egokitze irizpideak lantzen eta errazten diren politika kopurua

Konpromisoa			Jardute lerroak		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
			8. I+G+b garapen lerroak sustatzea KArA egokituta, erabakiak hartzeraz eta emaitza zabaltzeraz zuzendua	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Parte hartzen diren proiektuak Emaitzak zabaltzeko ekimenak
			9. Klima aldaketara egokitzeko neurri eta tresnak garatzea sustatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Proposatutako neurri kopurua
			10. Klima Aldaketaren Euskal Legea onartzea, ezartzea eta garatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Onarpena (bai/ez) Onartutako oinarriko eta garapen arauen kopurua

3.2 DIBERTSITATE BIOLOGIKOAREN GALERA GERARAZTEA; EKOSISTEMAK ZAHARBERRITZEA ETA LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOA MUGATZEA

Bi hauek dira helburu estrategiko hau lortzeko lanean lehenetsi diren jardute esparru gakoak: a) **Espazioak** babestea eta kudeatzea; b) **espezieak** babestea eta kudeatzea; c) habitatak kudeatzea eta **zaharberritzea**. Alderdi horietako bakoitzerako honako konpromiso eta jardute lerroak definitu dira. Hedapena babesteko jarduera esparruei dagokienez, ulertzen da jardute lerro espezifikokoak behar dituztela ezagutza hobetzeari, geodibertsitate politika bat garatzeari, dibertsitate genetikoa babesteari eta zuzenean edo zeharka biodibertsitatearekin lotutako ziurtapenak babesteari buruzkoak.

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
3. Natura 2000 Sarean dauden habitat eta espezieen kudeaketa maila altua lortzea	Biodibertsitatea ren eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Izendatutako KGBen %	11. Kontserbatzeko Gune Berezien (KGB) izendapen prozesua eta itsas BILen proposamena burutzea, eta haien kudeaketa planak onestea eta abiaraztea, kudeaketa aktiboko neurriak gehituta eta horiek kontserbazio egoeran duten eragina zainduta eta ebaluatuta.	<input type="checkbox"/> Biodibertsitatea ren eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Izendatutako KGBen % <input type="checkbox"/> Onartutako eta ezarritako planen kop.
4. Galzorian zein egoera kritikoan dauden	Biodibertsitatearen eta	<input type="checkbox"/> Onartutako eta ezarritako kudeaketa	12. Galtzeko arriskuan dauden espezieen kontserbazio egoeraren	<input type="checkbox"/> Biodibertsitatearen eta	<input type="checkbox"/> Onartutako eta ezarritako kudeaketa

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

espezieen populazioen joera hobetzea_	Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	planen %	jarraipena egiteko eta analizatzeko mekanismoak hobetzea eta sendotzea, Kudeaketa Planak onartzea.	Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	planen %

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
5. Habitat naturalek, erdinaturelek zein naturalizatuek okupatzen duten lurraldearen hedadura handitzea eta haien kontserbazio-egoera hobetzea.	Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> EAEn habitat naturalek eta erdinaturelek eta naturalizatuek okupatzen duten hedaduraren %.	13. Kontserbazio egoera txarrean dauden ekosistemen zaharberitze eta kontserbazio jarduerak planifikatzea	<input type="checkbox"/> Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Planifikatutako/ga uzatutako zaharberitze jardueren kop.
			14. Lurraldearen zaintza sustatzea, Euskadiko Zaintza Entitateen Sarea sortuz.	<input type="checkbox"/> Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Euskadiko Zaintza Entitateen Sarea abian jartzea (bai/ez)
				<input type="checkbox"/> Tokiko entitateak	

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

-
- | | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>15. Espezie inbaditzaileen aurkako borroka sustatzea eta haien inbadigarritasuna bultzatzen duten ingurumen faktoreen gainean jardutea.</p> | <p><input type="checkbox"/> Biodibertsitatea
ren eta
Ingurumen
Parte-
hartzearen
Zuzendaritza</p> | <p><input type="checkbox"/> Espezie
inbaditzaileen
aurka
borrokatzeko
gauzatu diren
jarduera kop.</p> |
| | | <p><input type="checkbox"/> Aurkako
ingurumen
faktoreen gaineko
jarduera kop.</p> |
-
- | | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| <p>16. Lehentasunezko espezie, habitat eta ekosistemen gaineko ezagutza hobetzea.</p> | <p><input type="checkbox"/> Biodibertsitatear
en eta
Ingurumen
Parte-hartzearen
Zuzendaritza</p> | <p><input type="checkbox"/> Gauzatu diren
programatutako
jardueren %.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
-

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

-
- | | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| 17. Geodibertsitatea kontserbatzeko eta kudeatzeko politika koordinatua garatzeko beharrezko oinarri eta irizpideen sorrera sustatzea. | <input type="checkbox"/> Biodibertsitatea ren eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza | <input type="checkbox"/> Gauzatu diren programatutako jardueren %. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
-

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritz a arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritz a arduraduna	Adierazleak

6. Lurzoruaren artifizializazioa Lurraldearen mugatzea Antolamendurako Zuzendaritza Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza

Artifizializatutako hedaduraren %

18. Hirigintza plangintzaren eta lurralde antolamenduko tresnen berrikuspenetan, lursail antropizatuak sail natural edo urbanizatu gabeak baino lehentasun handiagoz erabiltzea sustatzea, artifizializazioa prebenitzera begira

Lurraldearen Antolamendurako Zuzendaritza

Irizpideak biltzen dituzten lurralde plangintzako tresnen kop.

Ingurumen
Plangintzako
Zuzendaritza

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

19. Hiri trinkoen eredua sustatzea, baita dagoen hiriaren, lur bigun eta landaretzaren mantentzea ere._

Lurraldearen Antolamendurako Zuzendaritza

Atxikitako udalen kop.

3.3 3. HELBURU ESTRATEGIKOA. BALIABIDEEN ERABILERA ERAGINKORRA ETA KONTSUMO ARDURATSUA SUSTATZEA

Bi hauek dira helburu estrategiko hau lortzeko lanean erdietsi diren jardute esparru gakoak: a) euskal ekonomiaren produktibitate materiala hobetzea eta b) hondakinen balorizazioa indartzea. Esparru horietako bakoitzerako honako konpromiso eta jardute lerroak definitu dira:

Konpromisoa			Jardute		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
7. Euskal ekonomiaren produktibitate materiala guztira% 4 hobetzea	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	Urteko produktibitate materiala guztira.	20. Eko diseinua, bizi zikloaren analisia eta eko etiketatzea sustatzea	- Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza - Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- EAEn dauden eko etiketen kop. - Eko diseinuaren Arauan oinarrituta dauden ziurtapenen kop.
			21. Teknologia Garbien Euskal Zerrenda sustatzea	- Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza - Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Balorizatutako lehengai tonak
			22. Hondakinak saihesteko nahiz haiek ezin hobeto kudeatzeko, sortze eta isurtze tasen aplikazioa sendotzea.	- Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	Gauzatu diren programatutako jardueren %.

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

			23. Lehengaien aurrezkiari buruz, hondakinen sorkuntzaren prebentzioari buruz eta kontsumo iraunkorrari buruzko proiektuak sustatzea	- Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza - Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Bultzatutako proiektuen kop.
--	--	--	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------	------------------------------

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
				<input type="checkbox"/> Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Atxikitako kate kop. <input type="checkbox"/> Urtean murriztu diren hondakin tonak (aurreikuspena)
		24. Elikadura banaketaren sektorearekin lan mahai bat sortzea, baterako lan plan bat ezartzeko, elikadura produktuen isurketa gutxitzeko eta ontziak murrizteko 25. Kaltetutako produktuen konponketa eta bigarren eskuko merkatuen bidez berrerabiltzea sustatzea.			

Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza

Gauzatu diren programatutako jardueren %

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

26. Esparru publikoan hornidura eta kontratazio berdeko irizpideak sartzea sustatzea.

Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza

Erosketa berdearen irizpideak dituzten lehiaketen kop.

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
8. Hondakin arriskutsu eta ez arriskutsuen balorizazio materialeko tasa % 5 handitzea, hurrenez hurren	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	- Hondakin arriskutsuen eta ez arriskutsuen balorizazio materialaren % - Balorizazioa jardute lerroekin sustatzen zaien hondakinen tona kopurua urtean	27. Lehengaiak modu seguruan ordezkatzeari sustatzea, orezko gisa azpiproduktuak eta hondakinak erabiliz, erabilera desberdinetarako irizpide garbiak zehaztuko dituzten estandarrak eta araudi teknikoak garatuz	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	Egindako estandar eta araudi teknikoaren kopurua.
			28. EAEn kudeaketa defizita diagnostikatu zaien hondakineterako kudeaketa azpiegiturak sortzen laguntzea, esaterako kutsatutako lurzoruen tratamenduaren alorrean, merkatu librearen, autosufizientzia eta gertutasunaren printzipioak errespetatuz	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	- Babestutako azpiegitura berrien kopurua. - Urtean tratatutako hondakinen kopurua tonatan.
			29. Biohondakinak gaika biltzea eta erabiltzeko gaitasuna bermatuta daukan konposta egitea sustatzea kalitate estandarren bitartez	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	- Egindako estandarren kopurua. - Urtean gaika jasotako biohondakinen kopurua tonatan. - Urtean sortutako konpost kopurua tonatan

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
9. Lurraldeko birziklatzean eta hiri espazioen, espazio industrialen eta azpiegituren berrikuntzan laguntzea, lurzoru berrien okupazioaren alternatiba gisa	Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	Artifizializatutako lurzoruaren azaleraren %	30. Nekazaritza, basogintza eta abeltzaintzako azpiproduktuen kudeaketa sendotzen duten proiektuak sustatzea: nekazaritza sistemako material zikloa ixtea	- Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza - Nekazaritza Zuzendaritza	- Itxi diren zikloen kop. - Urtean balorizatutako azpiproduktuen tonak
			31. Kutsatutako lurzoruak erremediatzeko eta balorizatzeako konponbideak sustatzea/erraztea	Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza	Erremediatutako lurzoruaren azalera
			32. Lurzoru eta material deskontaminatuak berrerabiltzeko irizpideak definitzea	Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza	Irizpideen existentzia eta hedapena

3.4 4. HELBURU ESTRATEGIKOA. INGURU GARBI ETA OSASUNGARRIA LORTZEA

Hiru hauek dira helburu estrategiko hau erdiesteko lanean lehenetsi diren jardute esparru gakoak: a) Airearen kalitatea hobetzea, b) Araren kalitatea hobetzea eta kontsumoa murriztea, c) Lurzoruaren kalitatea hobetzea. Alderdi horietako bakoitzerako honako konpromiso eta jardute lerroak definitu dira. Hedapena babesteko jarduera esparruei dagokienez, ulertzen da jardute lerro espezifikoak behar dituztela enpresa eko eraginkortasunaren hobekuntzari, kontrol, ikerketa eta jarduera ekintzak indartzeari, esparru juridikoa hobetzeari, prestakuntza eta sentsibilizazio jardueri eta usain arazoak arintzeari buruzkoak izan dira.

Konpromisoa			Jardute lerroa		
Definizioa	Helbidea Arduraduna	Adierazleak	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
10. Ona eta onargarria kategoria duen are kalitatearen indize bat lortzea, % 95etik gorakoa	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Aire kalitatearen indizea <input type="checkbox"/> PM-10 partikulen indizea	33. Airearen kalitatea hobetzeko proiektuak sustatzea, hori gaitzen den guneetan eta gune sentikorretan	<input type="checkbox"/> Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> Gauzatu diren programatutako jardueren %.
11. Industria jatorriko kutsadura murrizten			34. Enpresen aldetik Eskuragarri dauden Teknika Onenak sartzen laguntzea, bereziki kutsatzaileak izan daitezkeen IPPC ez diren	<input type="checkbox"/> Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza	<input type="checkbox"/> - Gauzatu diren programatutako jardueren %.

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

laguntzea

jardueretan.

- Atxikitako IPPC ez diren enpresen kop.

12. Ur kontsumoa murriztea berrerabilera sustatuz

Uraren Euskal Agentzia, URA

Plan Hidrologikoaren adierazleen arabera

35. Industrian ura berrerabiltzea sustatzea

- Uraren Euskal Agentzia, URA
- Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza

Industrian berrerabilitako ura m3-tan

13. Kutsatuta egon litezkeen jabetza publikoko lurzoruetan ikertutako eta berreskuratutako azalera % 5 gehitzea

Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza

- Kutsatuta egon litezkeen jabetza publikoko lurzoruetan ikertutako azalera

36. EAEko kutsatuta egon litezkeen jabetza publikoko lurzoruetan ikerkuntza eta berreskuratzea bultzatzea

- Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza

- Kutsatuta egon litezkeen jabetza publikoko lurzoruetan ikertutako azalera
 - Gauza bera berreskuratutak o azaleraren
- kasuan

37. Obra zibilak eta eraikuntzak beren bizi ziklo osoan eragiten duen ingurumen eragina murriztea

Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritza

- Garatutako ekimenen kop.
- Gauzatu diren programatutako jardueren %.

38. ILPNASak baimendu beharreko jarduerak ikuskatzeko jarduerak indartzea eta sistematizatzea

- Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza

- Egindako ikuskapen jardueren kop.

III. Ingurumenaren Esparru Programa 2011-2014

	39. Zaraten legedia espezifikoko bat garatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Arauaren onarpena
	40. Hiri inguruan usainen arazoari aurre egiteko jarraibideak ezartzea	- Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza - Ingurumen Kalitateko Zuzendaritza	Jarraibideen kop.

4. KONPROMISOAK ETA JARDUTE LERROAK, EZINBESTEKO BALDINTZAK HEDATZEKO

“Ezinbesteko Baldintza” kontzeptuaren azpian lotutako konpromisoak betetzeko garatu behar diren jardute lerroen oinarria ematen duten eta horiek osatzen dituzten zeharkako tresna jakin batzuk daude. Helburu Estrategikoen kasuan ez bezala, non Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak hartuko duen bere gain bere eskumenaren esparruaren barruan geratzen diren ekintzen erantzukizuna, Ezinbesteko Baldintzetan ezinbestekoa da beste sail, erakunde eta eragile ekonomiko eta sozialen inplikazio aktiboa. Horretarako, Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak dagokion sektoreko plangintzan esku hartuko du ingurumen helburuak lortzeko (energia, garraioa, industria, lurralde antolaketa, nekazaritza, etab.).

Ikuspegi horrekin, jarraian aurkezten diren **jardute lerroak**, ILPNASak **egiaztatze** eta **parte-hartze** prozesuen bidez sustatutako baterako hausnarketa baten emaitza dira (Ikus 2. Eranskina); hori ILPNASetik kanpo dauden esparruetatik garatu behar diren lehentasunezko jardute lerroak zeintzuk diren identifikatzeko egin da. Horrela, posible izango da III. IEPren helburuak eta ikuspegia lortzeko bidean aurrera egitea.

Bestalde, komenigarritzat jo da, halaber, Ezinbesteko Baldintzen barruan, ILPNASak gidatu beharreko beste jarduera batzuk sartzea; baina jarduera horien planteamendua, garapena eta arrakasta, beste sail arteko edo erakunde arteko egitura administratibo batzuen mendean ere badago, edo horiei eragiten die edo lotu egiten ditu oso modu esanguratsuan.

ILPNASak jardute lerro hauei dagokienez bere gain hartzen duen **konpromiso orokorra, aktiboki lan egitea lan ildo horiek organo bakoitzaren (dela eskuduna, dela lankide edo erlazionatua) agenda eta tresnetan txertatzeko, baita era eraginkorrean gauzatzearren laguntzea ere.**

Ezinbesteko Baldintzak direla eta hartutako konpromiso orokorra	Aktiboki lan egitea lan ildo horiek organo bakoitzaren (dela eskuduna, dela lankide edo erlazionatua) agenda eta tresnetan txertatzeko, baita era eraginkorrean gauzatzearren laguntzea ere
-----------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Beste berrikuntza bat ere badakar III. IEPk Ezinbesteko Baldintzei heltzeko unean; hain zuzen ere, haiek betetzen laguntzeko, ardura zuzena ILPNASak berak, bere eskumenak tarteko, bereak dituen zenbait **konpromiso jakin** zehazten dituela. Ondokoak dira:

(1. EB): Ingurumen aldagaia beste politika alor batzuetan integratzea	1. EAEko Administrazioen politika eta jardura esanguratsuak egitean parte hartzea.
(2. EB): Indarrean dagoen legeria eta haren ezarpena hobetzea	2. Autonomia Erkidegoko Oinarrizko Ingurumen Legeak aldatzea nahiz osatzea (Ingurumena Babesteari buruzko Lege Orokorra, Klima Aldaketaren Legea, Lurzoru Kutsatuei buruzko 1/2005 Legearen aldaketa) eta ingurumenari nabarmen eragiten dioten gaiei buruzko oinarrizko legeak osatzen laguntzea, gutxienez 6 eremu esanguratsutan
(3. EB) Merkatua ingurumenaren alde erabiltzea	3. Erosketa eta kontratazio publiko berdearen irizpideak gehitzea Eusko Jaurlaritzaren Sailetan eta atxikitako Erakunde Publikoetan, erosketa publiko "esanguratsuen" % 100ean, gaur egun ingurumen irizpide jakinik baldin badute.

(4. EB) Euskadiko eragile ekonomiko, sozial eta ingurumenekoak, eta oro har herritar guztiak gaitzea eta erantzukizukide egitea.	4.. EAEko derrigorrezko hezkuntzako ikastetxe guztietan Eskolako Agenda 21 programa ezartzen bukatzea
(5. EB) Ingurumen ikerketa, garapena eta berrikuntza	5. 2011-2015 Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren helburuak hedatzea babestea
(6. EB) Estatuarekin eta beste autonomia erkidegoekin ingurumen lankidetzaren sistematikoa, baita Europako eskualdeekin eta nazioarte mailan ere.	6. Eusko Jaurlaritzako Kanpo Ekintzako eta Garapenerako Laguntzaren Idazkaritzaren helburuetan laguntzea, ingurumen ekimenean bidez

Ezinbesteko Baldintzen zeharkako izaera kontuan hartuta ere, konpromiso bakoitzerako 2011-2014 aldirako lehenetsuzko jardute lerroak zeintzuk diren zehaztuko da, kontuan hartuz III. IEPren Helburu Estrategikoak. Ezinbesteko Baldintzak are zehatzago egiten ditu ezaugarri horrek, III. IEPren bereizgarri.

4.1 1. EZINBESTEKO BALDINTZA. INGURUMENAREN ALDAGAIA BESTE POLITIKA BATZUETAN INTEGRATZEA

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoa eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute lerroa			
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
1. EAEko Administrazioen politika eta jardura esanguratsuak egitean parte hartzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	ILPNASaren parte-hartze aktiboa duten sektoreko plangintza kop.	- Etxebizitza, Herrilan eta Garraio Saila	1. Sektoreko plangintzetan parte hartzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	ILPNASaren parte hartze aktiboa duten sektoreko plangintza kop.
			- Industria, Berrikuntza, Merkataritza eta Turismo Saila			Tokiko entitateak

Konpromisoa			Jardute lerroa			
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
			Erakunde barruko eta arteko koordinazio organoak	3. Ezinbesteko Baldintzak hedatzeko erakunde barruko eta arteko koordinazioa sustatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Koordinazio organoetan parte-hartzea

4.2 2. EZINBESTEKO BALDINTZA. INDARREAN DAGOEN LEGERIA ETA HAREN EZARPENA HOBETZEA

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoa eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute			
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
2. Autonomia Erkidegoko Oinarrizko Ingurumen Legeak aldatzea nahiz osatzea (Ingurumena Babesteari buruzko Lege Orokorra, Klima Aldaketaren Legea, Lurzoru Kutsatuei buruzko 1/2005 Legearen aldaketa) eta ingurumenari nabarmen eragiten dioten gaiei buruzko oinarrizko legeak osatzen laguntzea, gutxienez 6 eremu esanguratsutan	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Onartutako ingurumen arau berrien edo erreformatuen kop.	Enpresak eta erakundeak	4. Indarrean dagoen legedia hobetuko duen ingurumen araudia eratzea sustatzea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Idazten laguntzen ari diren arau kop.
			Enpresak nagusiki eta administratu guztiak	5. Enpresei eta herritarrei ingurumen legedia betetzea erraztea eta arintzea ahalbidetzen dien mekanismoak eta	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- Garatu diren programatutako jardueren % - Sinplifikatutako prozeduren eta kudeaketa

				tresnak erabiltzea.	III. Ingurumenaren Esparteletatikoa 2011-2014	terren erabilketan 2011-2014ko erabilketen prozeduren kop.
			Araudiak eragiten dien eragileak	6. Sail arteko eta erakunde arteko egiaztapen prozesuak sustatzea, baita EAEko ingurumen araudi autonomikoa eratzean eta erreformatzean izaera parte-hartzailea ere	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Araudiaren eratzean/erreformatzean parte hartzen duten eragileen kop.

4.3 3. EZINBESTEKO BALDINTZA. MERKATUA INGURUMENAREN ALDE ERABILTZEA

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoa eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute erroa			
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
3. Erosketa eta kontratazio publiko berdearen irizpideak gehitzea Eusko Jaurlaritzaren Saitetan eta atxikitako Erakunde Publikoetan, erosketa publiko "esanguratsuen" % 100ean, gaur egun ingurumen irizpide jakinik baldin badute.	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Erosketa eta kontratazio publiko berdearen portzentajea, bolumen ekonomikoaren guztizkoari eta kontratuen kopuruari dagokienez	Enpresak	7. Esparru pribatua kontratazio eta kontratazio berdeko irizpideak jarraitzea sustatzea.	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Egun kopurua eta prestakuntza materialak

Konpromisoa			Jardute lerroa			
Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza arduraduna	Adierazleak
			- Enpresak - Herri Administrazioak	8. Ingurumen ziurtagirien hedapena babestea eta horien ezagutza sustatzea, bereziki EMAS ziurtagiria	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- Egindako hedapen kanpainen kop. - EMAS ingurumen erregistroa duten enpresen kop.

4.4 4. EZINBESTEKO BALDINTZA. EUSKADIKO ERAGILE EKONOMIKO, SOZIAL ETA INGURUMENEKOAK, ETA ORO HAR HERRITAR GUZTIAK GAITZEA ETA KOARDURADUN EGITEA

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoa eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute ildoak			
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak
4. EAEko derrigorrezko hezkuntzako ikastetxe guztietan Eskolako Agenda 21 programa ezartzen bukatzea	Biodibertsitatea ren eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	Eskolako eta Unibertsitateko Agenda 21 Programan dituzten ikastetxeetan dauden ikasle kop.	Herritarrak	9. Ingurumen informazioaren zabaltzea eta hedapena indartzea eta hobetzea, bereziki ingurumen adierazleei eta Agenda 21ei buruzkoak	Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	- Babestutako zabaltze eta hedapen ekimenen kop. - Ekimenen hartzaileen kop.
			Herritarrak	10. Programa espezifikoen bidez ingurumen praktika egokiak sustatzea, bereziki Agenda 21 izenekoak (tokikoak, eskolakoak eta unibertsitatekoak).	Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	Kanpainetan parte-hartu dutenen kop.
			Administrazioa, ikastetxeak eta enpresak	11. Administrazioetan, ikastetxeetan eta enpresetan ingurumen prestakuntza orokorreko ekimenak indartzea	<input type="checkbox"/> Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	- Kanpaina eta ekimen kop. - Kanpaina eta ekimen guztien hartzaileen kop.

Konpromisoa			Jardute lerroa			
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak
			Herritarrak	12. Herritarrak airearen, uraren eta lurzoruen kalitatearen inguruan eta zarataren inguruan kontzientziaztea	Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritza	- Kanpaina eta ekimen kop. - Kanpaina eta ekimen guztien hartzaile posibleen kop.

4.5 5. EZINBESTEKO BALDINTZA. INGURUMEN IKERKETA, GARAPENA ETA BERRIKUNTZA

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoa eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute erroa			
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak
5. 2011-2015 Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren helburuak hedatzea babestea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	ILPNASetik babesten diren ZTBPekeko lerro kop.	- EAEko ezagutzaren sektorea - Herritarrak	13. Informazioa ematea, gardentasuna bermatzen laguntzea eta informazioa eta ezagutza erraztea ingurumen izaerako I+G+b proiektuen bidez	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Emitza eta hedapenaren aurkezpen publikoen kop.

4.6 6. EZINBESTEKO BALDINTZA. ESTATUAREKIN ETA BESTE AUTONOMIA ERKIDEGOEKIN INGURUMEN LANKIDETZA SISTEMATIKOA, BAITA EUROPAKO ESKUALDEEKIN ETA NAZIOARTE MAILAN ERE

Ezinbesteko baldintza honetarako ondoko konpromisoak eta jardute ildoak zehaztu dira:

Konpromisoa			Jardute ildoak			
Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak	Eragile gakoa	Definizioa	Zuzendaritza	Adierazleak
6. Eusko Jaurlaritzako Kanpo Ekintzako eta Garapenerako Laguntzaren Idazkaritzaren helburuetan laguntzea, ingurumen ekimenen bidez	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	Lankidetzakop.	Enpresak	14. Beste eskualde batzuekin lankidetzak ingurumen izaera duten proiektuetan eta horien hedapena erraztea	Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza	- Lankidetzak proiektuen kop. - Egindakoa hedapen ekimenen kop.

5. KUDEAKETA, JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA

5.1 KUDEAKETA

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak konpromiso eta jardute lerro bakoitzerako izendatutako arduradunen bitartez gidatzen du 2011-2014 III. IEPren ezartze prozesua.

Ihobe Ingurumen Kudeaketarako Sozietate Publikoaren bitartez gauzatzen ditu Eusko Jaurlaritzak Ingurumen Esparru Programaren ezartze prozesuaren aurrerapenaren jarraipena egiteko Idazkaritza Teknikoaren funtzioak.

Horrez gain, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila bi koordinazio-erakunde hauetaz baliatuko da, besteak beste, III. IEPren kudeaketa egokia bermatzeko, bereziki ingurumen kontsiderazioak sektoreko politiketan hobeto txertatzeko eta behar bezala gainerako ezinbesteko baldintzak sustatzeko:

- **EAEko Ingurumen Batzordea.** Ingurumen alorrean Euskadiko Administrazioen harreman, parte-hartze eta koordinaziorako organo aholku emailea. Otsailaren 27ko 3/1998 Legeak sortua eta apirilaren 11ko 82/2002 Dekretuak aldatutako apirilaren 11ko 69/2000 Dekretuak arautua. Organo honen esparruan urtero III. IEPren jarraipen saio bat gauzatuko da.
- **EAEko Ingurumenerako Aholku Batzordea.** Ingurumen politikaren eratze, kontsulta eta jarraipen prozesuetan interes ekonomiko, sozialak ordezkatzeko dituzten sektoreen eta unibertsitatearen parte-hartzea erraztea helburutzat duen organo aholku-emailea, otsailaren 27ko 3/1998 Legeak sortua eta urriaren 10eko 199/2000 Dekretuan arautua. Aurreko organoan bezala, urtero III. IEPren jarraipenera bideratutako saio bat egingo da.
- **Klima Aldaketaren Euskal Bulegoa.** Apirilaren 7ko 77/2009 Dekretuak sortua eta arautua. Klima aldaketaren aurkako borrokan jarduten duten Eusko Jaurlaritzako Sailak koordinatzen dituen organo nagusia. Organo honen barruan klima aldaketaren gaineko helburuen aldizkako jarraipena gauzatuko da.
- **Hiri Hondakinak Koordinatzeko Organoa:** Eusko Jaurlaritzaren eta hiru Foru Aldundien arteko koordinazio organoa, Eusko Legebiltzarreko bilkuran, 2006ko otsailaren 10ean ospatutako saioan ezarritakoan oinarrituta. Bertan legez besteko proposamen bat onartu zen. Horretan "Eusko Legebiltzarrak Eusko Jaurlaritzari eskatzen dio Foru Aldundiekin koordinazioa ezartzeko eta Euskadiko Ingurumena Babesteko 3/1998 Legean xedatutakoa betetzeko. Organo honetan EAEko hiri hondakin solidoen kudeaketarako plangintza esparruaren irizpideak eratzeko dira, eta inplikaturako eragileek informazioa eskuratzea eta horien parte-hartzea bermatzen da.
- **Naturzaintza, Euskal Herriko Natura Babesteko Aholku Kontseilua.** Ekainaren 30eko 16/1994 Legeak sortua. Erakundeen ordezkariak eta ingurune naturalaren jakintza, ikerkuntza, babesa eta kudeaketarekin zerikusia duten diziplinetako adituek osatutako organo aholku emailea.

- **Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendu Batzordea.** Maiatzaren 31ko 4/1990 Legean aurreikusia eta irailaren 9ko 157/2008 Dekretuak arautua. Lurraldearen eta itsasertzaren antolaketa eta hirigintza alorretako organo aholku emailea. Organo honen esparruan lurzoruarekin eta lurraldearekin lotutako helburuen jarraipena egingo da (hainbat tresnaren bidez, besteak beste, Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioa eta lurralde eta hirigintza plangintzen prozeduren esparruan emandako biodibertsitate txostenak).
- **Udalsarea 21, Iraunkortasunerako Euskal Udalerrien Sarea.** EAEko udalerrietako Tokiko Agenda 21ak dinamizatu eta Tokiko Ekintzako Planen gauzatzea bultzatzen duen koordinazio eta lankidetzako foroa.
- **EcoEuskadi 2020 Sail arteko Batzordea.** Organo honen egiteko nagusia Eusko Jaurlaritzako Sailen artean zeharkako izaera duten jarduerak koordinatzea eta sustatzea da, EcoEuskadi 2020ren helburu eta lerro estrategikoak betetzea errazteko. Gainera, EcoEuskadi Garapen Iraunkorraren Estrategia eratzea dagokio, horren helburuak eta jardute lerro estrategikoak eta hori lortzeko neurriak ezarriz.

Lehen adierazi den bezala, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak datozen lau urteotan ahaleginak egingo ditu III. Ingurumen Esparru Programan zehaztutako helburu estrategikoak, ezinbesteko baldintzak eta konpromisoak lortzeko.

III. IEP benetan ezartzeak, gainera, sail arteko eta erakunde arteko koordinazio lan handia baitakar, Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailaren aurrekontuetako aurreikuspen horiek beste Sail eta Erakundeek ipintzen dituzten baliabideez osatu ahal izango dira.

Bost helburu estrategiko horietako bakoitzerako, osagarri gisa, kontuan hartu behar dira ondoko kontsiderazioak:

1. Helburua. Berotegi efektuko gasen emisioak gutxitzea eta klima aldaketaren eraginak murriztea.

Eskumen zuzena Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari dagokio, zehazki Ingurumen Sailburuordetzari eta honen barruan, Ingurumen Plangintzako Zuzendaritzari.

Alor horretan EAEko erakunde gehienek eskumene bat egiten dute. Helburu honetarako Eusko Jaurlaritzaren barruko koordinazio organoa Klima Aldaketaren Euskal Bulegoa da. Eta erakundeen arteko eta beste eragile sozialekiko lankidetzako organo gisa EAEko Ingurumen Batzordea eta EAEko Ingurumenerako Aholku Batzordea daude.

Halaber, nabarmendu behar da Klima Aldaketaren Espainiako Bulegoarekiko lankidetzaren garrantzia.

2. Helburua. Dibertsitate biologikoaren galera etetea; ekosistemak leheneratzea eta lurzoruaren artifizializazioa mugatzea.

Biodibertsitatearen alorrean, eskumen zuzena Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari dagokio, zehazki Ingurumen Sailburuordetzari eta honen barruan, Biodibertsitatearen eta Ingurumen Parte-hartzearen Zuzendaritzari.

Foru Aldundiek ingurune naturalaren, nekazaritzaren, basoen, babestutako espazio naturalen kudeaketaren eta abarren esparruetan dituzten eskumen garrantzitsuak kontuan hartuz, esparru honetan horiekin koordinatzea eta batera lan egitea funtsezkoa da. Koordinazioaren organo espezifiko gisa Naturzaintza nabarmentzen da.

Lurzoru eta artifizializazioaren alorrean, lurraldearen antolaketari buruzko eskumen zuzena Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari dagokio, zehazki Lurralde Antolamenduaren Sailburuordetzari, hortik bultzatzen eta kudeatzen baitira Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Arloko Planak bezalako plangintza tresnak. Garraio azpiegitura linealen barruan, errepideen eraikuntza eta kudeaketa Foru Aldundiei dagozkie, baina esparru plangintza Eusko Jaurlaritzaren eskumena da, Garraio eta Herri Lanen Sailaren bidez. Sail hau da trenbide azpiegitura linealen gaineko eskumenen titularrak Estatuak autonomia erkidegoari eman dizkion esparruetan. Gainera, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saileko Biodibertsitatearen eta Ingurumen Plangintzako Zuzendaritzek ere parte hartzen dute esparru honetan.

Lurzoruaren artifizializazioa mugatzeko alorrean funtsezkoa da tokiko administrazioen, Foru Aldundien eta Eusko Jaurlaritzaren koerantzukizuna eta lankidetzak. Kasu honetan, funtsezko koordinazio organoa **Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendu Batzordea** da.

3. Helburua. Baliabideen erabilera eraginkorra eta kontsumo arduratsua sustatzea

Eusko Jaurlaritzak, Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailaren bidez esparru koordinazio eta plangintza eskumenak ditu hondakin fluxu guztietan eta kudeaketa zuzeneko eskumena industria hondakinetan, Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritzaren bidez. Bestalde, hiri hondakinen kudeaketa udalen eskumen zuzena da eta, subsidiarioki, Foru Aldundiena.

Hiri hondakinei dagokienez, Eusko Jaurlaritzak Foru Aldundiekin eta euskal udalerriekin – Eudel eta Udalsarea 21-en bidez ordezkatuak- Hiri Hondakinak Koordinatzeko Organoaren bidez dituen koordinazio eta lankidetzak lanak funtsezkoak dira helburu hau betetzeko.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailaren mendean dagoen IHOBE Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoaren bidez, enpresan eko eraginkortasunaren eta kontsumo arduratsuen programa bat gauzatzen da.

4. Helburua. Inguru garbi eta osasungarria lortzea.

Airearen kalitatearen gaineko eta horren zaintza sarearen eskumen zuzena Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari dagokio, zehazki Ingurumen Sailburuordetzari eta honen barruan, Ingurumen Plangintzako Zuzendaritzari.

Uraren kalitatearen eta horren zaintza sarean eta oro har ur ziklo osoaren gaineko eskumen zuzena Uraren Euskal Agentziarena da, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari atxikita dagoena. 2015 Barne Arroen Plan Hidrologikoaren onarpena eta hedapena funtsezko tresna da eta osatu egiten du IEP hau uraren alorrean.

Kutsatutako lurzoruen gaineko eskumena Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari dagokio, zehazki Ingurumen Sailburuordetzari eta honen barruan, Ingurumen Kalitatearen Zuzendaritzari.

Hiri inguruneetan airearen kalitatearen esparruetan, baita kutsatutako lurzoruen berreskurapen eta erremediazioan ere, Udalekiko koordinazioa eta lankidetzak, Eudel eta Udalsarea 21-en bidez, bereziki garrantzitsuak izango dira.

5.2 JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA. ADIERAZLEEN TAULA

III. IEPren aurrerapenaren kontrolak hainbat jarraipen maila eskatzen ditu:

Lehendabizi, jardute lerroen ezarpenaren urteko jarraipena. Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailari eta bere Erakunde eta lotutako Elkarte Publikoek dagozkien Aurrekontu Orokorren urteko memorietan txertatuko da jardute lerro horien garapena.

Urte natural bakoitzaren amaieran, konpromiso/jardute lerro bakoitzari esleitutako arduradunak kudeaketa txostena egingo du, non konpromisoa/jardute lerroa betetzearen urtean gauzatutako ekintza esanguratsuenak bilduko baititu; txosten horrek, halaber, aldiaren hasierako aurrekontu memorian jasotako aurreikuspenak zuzentzeko balio izango du.

Bigarren, 2011-2014 III. Ingurumen Esparru Programaren konpromisoen aurrerapen mailaren eta betetzearen urteko jarraipenak Euskadiren Ingurumen Profila eratzea ekarriko du. Jarraipen eta ebaluazio txosten honek gutxienez ondoko informazioa barne hartuko du:

- III. IEPren konpromiso bakoitzaren adierazleak eta horien aurrerapen mailaren eta arrakastaren ebaluazioa.
- Helburu estrategiko eta ezinbesteko baldintza bakoitzerako urteko aurrerapen esanguratsuenen laburpena.

EAEko Ingurumenaren Profila izango da III. IEPren urteroko aurrerapenei buruzko komunikazio eta eztabaida tresna nagusia. Horretarako topaketa eta egiaztapen puntuak bilatuko dira III. IEP honen definizioan parte hartu duten funtsezko eragileekin.

Jarraipen jarduera hauek EAEko Ingurumenaren Egoeraren hiru urtez behingo txostenarekin osatuko dira, ingurumenaren egoeraren diagnostikoaren analisi sakona, eta Eko barometroekin –soziala, industrial eta hezkuntzako-, euskal gizarteak ingurumenari dagokionez dituen hautemateak, sentsibilitateak eta portaerak aldizka aztertzen dituztenak.

III. IEPren ebaluazioari dagokionez, Ingurumen Profilak konpromisoen eta, beraz, helburu estrategikoen eta ezinbesteko baldintzen aurrera egite eta betetze mailaren ebaluazioa edukiko du. Analisi kritiko bikoitza izango du adierazleetan oinarritutako urteroko ebaluazio horrek:

1. Denboran joeren ebaluazioa.
2. Konpromisoarekiko distantziaren ebaluazioa eta betetzeko aukerak.

EAEko Ingurumen Profilaren emaitzen aurkezpen, ebaluazio eta eztabaida eraikigarriaren bidez osatuko da urteroko barne ebaluazio hori, eragileen bidez, lehen aipatutako koordinazio organoen bitartez eta, bereziki, Ingurumen Batzordearen eta EAEko Aholku Batzordearen urteroko deialdien bitartez, lehen aipatutako beste batzordeei jakinarazitakoaz gain.

2014an, III. IEPren ezarpen aldia amaitzen denean, ebaluazio eta hausnarketa ariketa oso bat egingo da, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak gidatuko duena.

6. AGINTE TAULA INTEGRALA.

Aginte taulak konpromiso bakoitza bere aurrerapenaren ezaugarri diren elementuekin lotzea ahalbidetzen du, erreferentzia adierazleak barne. Adierazleen lau kategoria definitu dira:

1. KONPROMISOEN adierazleak. IEPean definitutako konpromisoen lorpenean jarraipen bat egitea ahalbidetzen dute.
2. Adierazle OSAGARRIAK. Euskadiko ingurumenaren egoera zehazten dute, gainerako adierazleak testuinguruan jartzea ahalbidetuz, eta lurralde arteko alderaketa eta EAEk eskala handiagoko beste ingurumen politiketan –nazionalak, europarrak, mundukoak- ekarpena egitea errazten dute. Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailaren barne jarraipeneko adierazleak dira eta ez da horien jarraipen publiko bat egiten (konpromisoa betetzen laguntzen duten alderdiei edo konpromisoa betetzeko bidean ematen diren desbideratzeei buruz orientatzen dute).
3. JARRAIPEN eta EBALUAZIO adierazleak. Aurreko kapituluan jasotako III. IEPren kudeaketa adierazleak dira. Horren aurrerapen eta betetze maila neurtzen dute.

HELBURU ESTRATEGIKOA	1. III. IEPren KONPROMISOEN adierazleak
<p>1. HELBURU ESTRATEGIKOA.</p> <p>EAEEn berotegi efektuko gasen emisioak gutxitzea eta klima aldaketaren eraginak murriztea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Euskadin BEGen emisioen urteko eboluzioa - Proposatutako egokitze neurri sektorialen kop.
<p>2. HELBURU ESTRATEGIKOA.</p> <p>Dibertsitate biologikoaren galera etetea; ekosistemak leheneratzea eta lurzorua artifizializazio mugatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Euskadin babestuta dagoen azalera (babes erregimen guztiak). - Izendatutako KGBen % - Proposatutako itsas BILen % - Artifizializatutako lurzorua azaleraren %
<p>3. HELBURU ESTRATEGIKOA.</p> <p>Baliabideen erabilera eraginkorra eta kontsumo arduratsua sustatzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Materialen beharra guztira - Sortutako hondakinak guztira, tipologiaren arabera xehatuta (hirikoak, arriskutsuak, ez arriskutsuak, eraikuntza eta eraipen hondakinak, lehen sektorekoak). - Hondakin arriskutsuen eta ez arriskutsuen balorizazio materialaren %.
<p>4. HELBURU ESTRATEGIKOA.</p> <p>Inguru garbi eta osasungarria lortzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aire kalitatearen indizea - PM-10 partikulen indizea - EAEko azaleko ur masen egoera ekologikoa (estuatioak, itsasertza) (Plan Hidrologikoaren jarraipen adierazleen arabera) - Lurrazpiko uren egoera kuantitatiboa eta kualitatiboa (Plan Hidrologikoaren jarraipen adierazleen arabera) - Kutsatuta egon litezkeen jabetza publikoko lurzoruetan ikertutako azalera

EZINBESTEKO BALDINTZA	1. III. IEParen KONPROMISOEN adierazleak
<p>1. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p> <p>Ingurumen aldagaia beste politika batzuetan integratzea</p>	<p>- ILPNASaren parte-hartzea duten sektoreko plangintzen kop.</p>
<p>2. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p> <p>Indarrean dagoen legeria eta haren ezarpena hobetzea.</p>	<p>- Onartutako ingurumen arau berrien edo erreformatuen kop.</p>
<p>3. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p> <p>Merkatua ingurumenaren alde erabiltzea</p>	<p>Erosketa eta kontratazio publiko berdearen portzentajea, bolumen ekonomikoaren guztizkoari eta kontratuen kopuruari dagokienez</p>
<p>4. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p> <p>Euskadiko eragile ekonomiko, sozial eta ingurumenekoak, eta oro har herritar guztiak gaitzea eta erantzukizukide egitea</p>	<p>- Eskolako eta Unibertsitateko Agenda 21 Programan dituzten ikastetxeetan dauden ikasleen %</p> <p>- Helburua lortzeko eragileekin gauzatutako ekimenen kopurua</p>
<p>5. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p>	<p>- Emaizta eta hedapenaren aurkezpen publikoen kop.</p>
<p>6. EZINBESTEKO BALDINTZA.</p> <p>Estatuarekin eta autonomia erkidegoekin ingurumen lankidetzaren sistematikoa, baita Europako eskualdeekin eta nazioarte mailan ere.</p>	<p>- ILPNASaren lankidetzaren urteko ekintzen kop.</p> <p>- Parte-hartzen duen ingurumen sare nazionalen eta nazioartekoaren kop.</p>
<p>III. IEP-REN JARRAIPENA ETA KUDEAKETA</p>	<p>- Konpromisoaren aurrerapenaren %</p> <p>- Konpromisoarekin lotutako jardute lerroen gauzatzearen %</p>

I. ERANSKINA. ERREFERENTZIAZKO DOKUMENTU ESTRATEGIKOAK

EAE-KO DOKUMENTUAK	
ERAKUNDEA	DOKUMENTUA
Foru Aldundiak	Bizkaia 21
	Bizkaiko Hiri hondakinak Kudeatzeari buruzko II. Plan Integrala 2005-2016
	Gure etorkizun komuna elkarrekin eraikitzen. Gipuzkoa 2020-2030 estrategia
	2007-2011 Kudeaketa-plana. Gipuzkoako Foru Aldundia
	Gipuzkoako Hiri Hondakinak Kudeatzeko Plan Integrala (GHHKPI)
	Gipuzkoako Bizikleta bideen Sektoreko Lurralde Plana. Hasierako dokumentua, azaroa de 2009
Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila.	Ingurumenaren Egoera EAEn 2009
	Euskadiren Ingurumen Profila 2009
	Eko barometro soziala 2008
	Diagnostikorako indar mezuak

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

	Klima Aldaketari Aurre Egiteko Euskal Plana 2008-2012
	EAEko Airearen Kalitatearen Ekintza Planak
	Lurzoru Kutsatuen Plana 2007-2012
	EAEko Hondakin arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana 2008-2011
	EAEko Hondakin Ez arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana 2008-2011
	EAEn Hiri Hondakin Solidoak Planifikatzeko eta Kudeatzeko Ildoak
	Lurralde Antolaketako Ildoen berrazterketa
	EHko barne arroen gai garrantzitsuen eskema
	Iparaldeko Arroen gai garrantzitsuen eskemarako kontribuzioa
	Mediterraneo aldeko Arroen gai garrantzitsuen eskemarako kontribuzioa
	Basoen Euskal Plana 1994-2030

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

	EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Plana 2007-2013.
Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza. Herrilan eta Garraio Saila	Garraio Iraunkorraren Gidaplana 2002-2012
Lehendakaritza	Urdaibaiko Adierazpena

EAE-TIK KANPOKO DOKUMENTUAK	
JATORRIA	DOKUMENTUA
Europako Batasuna	Europa 2020. Hazkunde adimendun, iraunkor eta integratzaile baterako estrategia
	Klima aldaketaren eta energiaren inguruko lege arau multzoa, 2008
	Europako Energia Teknologiako Plan estrategikoa, 2007
	Lehengaien inguruko Europar ekimena, 2008
	Ingurumen teknologien aldeko ekintza plana
	Hondakinei buruzko Esparru Zuzentaraua, 2008

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

	Urari buruzko esparru zuzentaraua eta ur eskasiaren eta lehorteen gaineko Europako Batasunaren erkidego politika, 2007
	EB-ren osasun alorreko estrategia, 2007
	Ikerketa eta Garapen Teknologikoko Zazpigarren Esparru Programa, 2007-2013
	Ingurumenaren aldeko estatu laguntzei buruzko komunitateko arauak
	Biodiversity: Post-2010 EU and global vision and targets and international ABS regime – Council conclusions -
	Eraikuntzen energia errendimendua. 2010eko maiatzaren 19ko 2010/31/EU Zuzentaraua
	«Ingurumena Behatzeko Munduko Sistema» (GMES) delakoaren Bazkide Kontseilua eratzen duen 2010eko otsailaren 5eko batzordearen Erabakia.
	2010eko maiatzaren 19ko Europako Parlamentuko eta Kontseiluaren 2010/30/UE Zuzentaraua (moldatua)

EAE-TIK KANPOKO DOKUMENTUAK	
JATORRIA	DOKUMENTUA
	Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren Zuzentarau Proposamena, lurzorua babesteko esparru bat xedatzen duena eta 2004/35/EE Zuzentaruak aldatzen duena
Espainia	Garapen Iraunkorreko Espainiako Estrategia. 2007ko azaroa
	Mugikortasun Iraunkorreko Espainiako Estrategia 2009
	Europako biodibertsitate galera gerarazteko "Cibeles" lehentasunak - 2010
Suedia	Sweden's Environmental Objectives – New perspectives, 2009
	A sustainable energy and climate policy for the environment, competitiveness and long-term stability, 2009
	New Planning Building Requirements, 2009
Britania Handia	Waste Strategy for England, 2007
	Climate Change Act, 2008
	A Strategy for England's Trees, Woods and Forests, 2007
	Sustainable development in Government Targets , 2010
	Environment, Nature and Energy Department (DLNE)

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

Flandes	'Milieupoort' Flandesko Ingurumenaren Egoerari buruzko Estatu Txostenak
---------	-------------------------------------------------------------------------

EAE-KO GORABIDEKO DOKUMENTUAK

ERAKUNDEA	DOKUMENTUAK
Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila.	Klima Aldaketaren euskal legearen proiektua
	Klima Aldaketari Aurre Egiteko Euskal Plana 2020.
	LAA-en berrikuspena
	EcoEuskadi 2020ren funtsezko dokumentuak
	Euskadiko Barne Arroen Plan Hidrologikoaren Proiektua
Industria, Berrikuntza, Merkataritza eta Turismo Saila	Euskadiko Energia Estrategia 2020, 3E-2020
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana 2015
Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza, Herrilan eta Garraio Saila	Mugikortasun iraunkorraren euskal legearen proiektua
	Mugikortasun Iraunkorrerako Gidaplana
	Etxebizitza eta Hiri Berrikuntzaren Gidaplana 2010-2013

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

Osasun eta Kontsumo saila	Osasunaren Euskal Plana 2012-2020
---------------------------	-----------------------------------

EAE-TIK KANPOKO GORABIDEKO DOKUMENTUAK

JATORRIA	DOKUMENTUAK
Europako Batasuna	<p>EB-ko biodibertsitateari buruzko 2010en ondoko estrategia. 2010eko martxoaren 16ko Europako Kontseiluaren erabakien gehigarria: Biodiversity: Post-2010 EU and global vision and targets and international ABS régime.</p> <p>Eraikuntzen energia errendimendua. 2010eko maiatzaren 19ko 2010/31/EU Zuzentaraua</p> <p>Lurzorua babesteko esparrua sortzeko Zuzentaruaren berrikuspena. EB-ren Presidentziaren zuzenketak onesteko proposamena</p> <p>Bio-hondakinei buruzko berariazko lege arauak zabaltzea. Batzordeak Kontseiluari eta Europako Parlamentuari eginiko komunikazioa, EB-ko bio-hondakinen kudeaketa dela eta etorkizunean egin beharreko urratsei buruzkoa</p>

III. Ingurumen Esparru Programa 2011-2014

	<p>Gailu Elektrikoen eta Elektronikoen Hondakinei buruzko Europako Zuzentarauari eginiko zuzenketak: Directive 2002/96/EC on waste electrical and electronic equipment (WEEE).</p>
	<p>Industriaren emisioei buruzko Zuzentarau proposamena: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on industrial emissions (integrated pollution prevention and control)</p>
	<p>2010eko apirilaren 28ko Batzordearen Gomendioa, «Nekazaritza, elikagaien segurtasuna eta klima aldaketari» buruzko ikerkuntza batera programatzeko ekimenaren ingurukoa</p>

EAE-TIK KANPOKO GORABIDEKO DOKUMENTUAK	
JATORRIA	DOKUMENTUAK
	Basoak babesteko liburu berdea
Espainia	Ekonomia Iraunkorrari buruzko lege proiektua
	Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2008ko azaroaren 19ko 2008/98/EE Zuzentaraua, hondakinei buruzkoa, (Hondakinen Esparru Zuzentaraua), hainbat zuzentarau baliogabetzen dituenaren transposizioa

II. ERANSKINA. PARTE-HARTZE ETA EGIAZTATZE PROZESUAREN EMAITZAK

2011-2014 Ingurumen Esparru Programa guztion programa izango bada, oinarritzako dira parte-hartze eta alderatze ekintzak. III. IEP denon ekarpenen bidez aberastea izan da ekintza horien azken helburua, betiere bermatuta alde guztien ikuspegiak jasota geldituko direla.

Nahiz eta bi kontzeptuok helburu komun baten bitartez elkarrekin lotuta egon, definizio hauek aintzat hartuz gero bereizi egin daitezke:

- **Parte-hartzea.** Parte-hartzeak dira eragile gakoek eta herritarrek egindako ekarpenak, horretarako irekitako bideak erabiliz. Gizarte zibilaren erantzukidetasun sentimendua areagotzea da parte-hartzearen helburua.
- **Alderatze instituzionala.** Halakotzat hartuko dira sail administratiboen artean nahiz erakundeen artean egiten diren kontsultak. Politika publikoen arteko koherentzia bermatzen du eraginkortasuna areagotzearen, eta sinergiak sustatzeko aukera ematen du.

Hauek izan dira alderatze instituzionaleko eragileak eta bideak:

- Ingurumenari eragiten dioten beste gaitako eskumena duten Jaurlaritzako beste Sail batzuk (elkarrizketen bidez).
- Foru Aldundiak (koordinazio bileraren bidez).
- Udalak (Udalsarea 21-ekin Gaiaren Jardunaldi espezifikoko baten bidez).

III. IEPren konfigurazioa osatzeko parte-hartze prozesuan ezarritako eragile eta tresnak, berriz, hauek izan dira:

- Gizarte, enpresa, zientzia eta teknologia eragileak (Ingurumen Foro baten eta Gaiaren Jardunaldi espezifikoen bidez).
- Herritarrak oro har (Ireki atariaren bitartez)

Eranskin honetan laburbildu dira III. IEP prestatzeko lanetan izandako parte-hartze eta alderatze ekintzak.

PARTE-HARTZE EMAITZEN LABURPENA ETA EGIAZTAPENA

**Gizarte, enpresa, zientzia eta teknologia eragileentzako
Ingurumen foroa (2010-10-27)**

Xedea: Jardute lerroak lehenestea eta iruzkin eta ñabarduretatik bildutako ekarpenak eta jardute lerro berriak biltzea.

Lan eskema: Helburu estrategikoen araberrako taldetan egin da lana, eta gerora osoko bilkuran. Lan tresna moduan, helburu estrategiko bakoitzerako jardute lerroen aurretiazko proposamena zekarren galdategia erabili zen; parte-hartzaileek haiek iruzkindu, osatu eta lehenesteko aukera izan zuten.

Parte-hartzaileak: Buruak: Ingurumen sailburuordea, Ingurumen Plangintzako zuzendaria eta lhobe idazkari tekniko gisa. Gizartearen (% 30), industriaren (% 40) eta zientzia eta teknologiaren (% 30) alorreko 44 ordezkari hartu zuen parte Ingurumen Foroan.

Acero y Medio Ambiente; Aclima; AENOR; AFESA; AFESA; Behemendi Elkarte; Bero eta Hotz Instalazioen Mantentzaileen Elkarte; Asociación Vasca de Empresas Químicas; AZTI-Tecnalia; Bilbao Ría 2000; Bmasl Strategy; Ingurumen Gaietarako Ikastegia; CIMAS; Mugikortasunaren Clusterra; Ekonomisten Euskal Elkargoa; Confebask; Tokiko Agenda 21; EJ Ingurumen Hezkuntza; Ekorrepara S. Coop.; ELIKA; EUDEL; Euskaltel; Eusko Trenbideak; EVE; Euskadiko Kontsumitzaileen Federazioa; EDE Fundazioa; Novia Salcedo Fundazioa; San Prudencio Fundazioa; GAIKER; Iberdrola – Argindar Banaketa; Innobasque; Idom; LABEIN- Tecnalia – Ingurumen-Unitatea; LABEIN-Tecnalia – Berrikuntza Sistemak; Lan Ekintza Bilbao; Naider; Ondoan; Euskal Herriko Kontsumitzaileen Antolaketa; SEA Arabako Enpresariak; Sidenor; SPRILUR; UPV/EHU

Ingurumen Foroan atera ziren mezu nagusiak

Lan taldeen jardunaren ondorioz, proposatutako jardute lerroen lehenespen bat, haiekiko iruzkin eta ñabardura sorta eta aintzat hartzeko jardute lerro berrien multzo bat lortu zen.

1. HE dela eta, helburua bera lurralde antolaketako, hirigintza plangintzako eta azpiegituretako politiketan eta politika hidraulikoan txertatzeko, prozesua egokitzeko irizpideak garatzeko lanen beharra azpimarratu zen. Eztabaidaren ondorioz, garrantzi maila berean jarri zen administrazio publikoak gizartearentzako eredugarria izateko duen ardura, eta kontratazio eta erosketa publiko berdea sustatzearen garrantzia nabarmendu zen. Gainera, energia berriztagarrien eta energia eraginkortasunaren inguruko jardute lerroak gehitzeko beharra azpimarratu zen, eskumen horiek ILPNASenak ez izanagatik ere.

2. HE-aren mahaian biodibertsitatearen kontserbazioa lehenetsi zen, berriazko arauen eta plangintzaren bidez bestelako lerroen kaltean. Zentzu berean, oinarritzotzat jo zen administrazio publikoek lurjabe pribatuek biodibertsitatearen babesaren arloan gauzatzen duten lana aitortu eta ekonomikoki saritzeko neurriak hartzea.

3. HE-ari dagokionez, berriz, gaur egun zabortegira bideratzen diren materialak balorizatzeko ekintzak garatzeko ildotik joan ziren lantaldearen kezka nagusiak. Oso positibotzat jo zen, halaber, ekodiseinuaren eta bizi zikloaren analisiaren bidezko prebentzioari buruzko jardute lerroa gehitzeko aukera. Proposamen berrien artean, badira batzuk oso interesgarriak, berritzaileak zirenez, hala nola hondakinetatik material estrategikoak berreskuratzea eta hondakinak tratatzean bioteknologia aplikatzea.

4. HE-ari buruzko eztabaidan agerian geratu zen lan taldearen lehen kezka uraren kudeaketa eta trafikoak airearen kalitateari egiten dion eragina direla. Urari dagokionez, zehazki, hornidura optimizatu eta isuriak murriztu beharra nabarmendu zen, betiere Ekoeraginkortasunaren Euskal Programaren bitartez. Garraioaren alorrean, berriz, garraio publikoaren eta, bereziki, bizikletaren garrantzia azpimarratu zen, ordezeko garraibide moduan. Herritar eta enpresen kontzientziatu beharrak ere IEPean agertu behar lukeela adierazi zen, horrez gain.

Lurraren artifizializazioa (5. HE) dela eta, azkenik, lehen mailako lerrotzat hartu zuen lantaldeak antropizatutako lurzoruak berrerabiltzea, urbanizatu gabeen erabileraren kaltean, bai eta artifizializazioari aurrea hartzeko irizpideak gehitzea udalen hirigintza plangintzan eta Lurralde Antolaketako Arteztarauen berrikusketan, hiri trinkoak sustatzearren.

**Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta
Arrantza Saileko Nekazaritza eta Abeltzaintzako Zuzendaritzarekin bilera**
(2010-11-25)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: III. IEP eratzerakoan egon diren aurrerapenen aurkezpena. III. IEPren helburuekin lotuta, erakundearen lan lerro nagusien aurkezpena.

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza eta Nekazaritza eta Abeltzaintzako Zuzendaritzako ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa.

Bileran sortutako indar mezuak

5. helburu estrategikoari dagokionez, funtsezkoa da nekazaritza lurzorua babestea (bere ezaugarriak eta funtzioak).

LAPa gai garrantzitsua da: Nekazaritza balio handiko lurzorua babestera zuzendu behar da. Aukera interesgarri bat izango litzateke konpentsazio mekanismoak ezartzea nekazaritza balio handia duten lurzoruek artifizializatzen dituztenean.

Nekazaritza eta Abeltzaintzako Zuzendaritzaren funtsezko lan lerro bat tokiko produktuarekin lotuta dago. Ulertzen da garrantzitsua dela tokiko kontsumoa sustatzea, eta bideragarria bada, kontsumo ekologikoa. Hori III. IEPren 1. helburu estrategikoarekin lotzen da, nekazaritzan eta abeltzaintzan karbonoaren aztarna murrizteari dagokionez.

Zurari dagokionez: Zura eraikuntza produktuetan erabiltzeko proiektu interesgarriak daude. Eraikuntzan erabiltzerakoan, zuraren arazoak kentzeko berrikuntza proiektuak daude.

Basoei dagokienez: Baso ziurtapen iraunkor baten prozesuan lanean ari dira, asmo sendoz ziurtapen hori zabaltzeko eta hedatzeko aurrerapausoak emateko. Hori ere lotu liteke III. IEPren 1. helburu estrategikoarekin (klimateketa).

**Industria, Merkataritza eta Turismo Saileko Energia eta Meategien
Zuzendaritzarekin eta Garapen Industrialeko Zuzendaritzarekin
bilera**

(2010-11-25)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: Elkarriketa

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza eta Energia eta Meategien Zuzendaritzako eta Garapen Industrialeko Zuzendaritzako ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Ingurumen aldagaia sartzeara jada kontuan hartzen ari da Garapen Industrialeko Zuzendaritzatik eta Energia eta Meategien Zuzendaritzatik: Ingurumen (klima aldaketa) eta industria (energia) politiken artean sinergia garbiak daude. Bi ikuspuntuetatik funtsezkotzat jotzen da energia aurreztearen, energia eraginkortasunaren eta teknologia garbien inguruan lan egitea.

Ingurumena geroz eta gehiago euskal enpresen lehiakortasun faktore garrantzitsu gisa ikusten da. Egungo krisiaren testuinguruan honek are garrantzi handiagoa hartzen du geroz eta zorrotzagoa den ingurumen araudi bat duen merkatu global batean lehiatu behar duten jarduera ekonomiko berriak eratzerakoan.

Energia eta Meategien Zuzendaritzatik Euskadi 2020 Energia Estrategia nabarmentzen da erreferentzia plangintza gisa klima aldaketarekin lotutako III. IEPren 1. helburuari dagokionez.

**Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta
Arrantza Saileko Lurralde Antolaketako Zuzendaritzarekin bilera**

(2010-11-29)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: III. IEP eratzerakoan egon diren aurrerapenen aurkezpena. III. IEPren helburuekin lotuta, erakundearen lan lerro nagusien aurkezpena.

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza eta Lurralde Antolaketako Zuzendaritzako ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa. Guztira 3 pertsona, ordezkariak.

Bileran sortutako indar mezuak

Kontuan hartu beharreko funtsezko alderdia: Lurralde Antolaketako Artezpideen Berrikuspena (LAAB). Lurzoruaren artifizializazioa mugatzea Lurralde Antolaketako Artezpideen (LAA) aldaketaren ardatz nagusietako bat da. Zentzu horretan lan egiteko erabiltzen den kontzeptua “hiri perimetroak” da, eta jarduerak, nagusiki, hiri trinkoagoetarantz bideratzen dira.

III. IEP eratzerakoan kontuan hartu beharreko gorabideko dokumentuei dagokienez, garrantzitsua da eratzen ari diren Lurralde Plan Partzialak berrikustea.

Garrantzitsua da, halaber, Paisaiaren Legea (eratzen ari dena) kontuan hartzea.

URA, Uraren Euskal Agentziarekin bilera

(2010-11-30)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: III. IEP eratzerakoan egon diren aurrerapenen aurkezpena. III. IEPren helburuekin lotuta, erakundearen lan lerro nagusien aurkezpena.

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza, URAko ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa.

Bileran sortutako indar mezuak

Funtsezko plangintza elementua: Barne Arroen Plan Hidrologikoa 2011-2015 (PH). Dagokion neurrien programak kalitate helburuak ezartzen ditu ur masa mota bakoitzerako (itsasertzeko hiru tarteetako bakoitzerako, ibaien tarte desberdinetarako, etab.) eta masa mota bakoitzerako isurketa baldintza batzuk ezartzen dira. Neurrien programa, funtsean, hondakin uren arazketaren eta ubideen zaharberritze morfologikoaren inguruan egituratzen da.

PHan 2014an edo lehenago amaitzea aurreikusten diren planifikatutako jardute lerroak III. IEPean sartzea garrantzitsutzat jotzen da.

**Etxebizitza, Herrilan eta Garraio Saileko Garraio Azpiegitura
Zuzendaritzarekin bilera**

(2010-11-30)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: Elkarrizketa

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza eta Garraio Azpiegitura Zuzendaritzako ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Zuzendaritza honen jardute lerro nagusietako bat garraio bide gisa tren (aldirikoa eta distantzia luzekoa) sustatzearen gainekoa da. Trenaren arazo nagusia hirien kanpoaldeak dira eta horietara heltzeko eta zerbitzuak elkarrekin lotzeko modua. Horrek, beste behin, hiri trinkoen ideia garrantzitsua, horietan bilduz hirugarren sektorea (teknologia zentroen kontrako egoeraren adibidea jarri da). Inbertsioak, batez ere, tren esparruan egingo dira.

Errepideen mailan, aldaketa esanguratsu bat jasango duen lurralde historiko bakarra Bizkaia izango da.

**Etxebizitza, Herrilan eta Garraio Saileko Etxebizitza Zuzendaritzarekin
bilera**

(2010-11-30)

Xedea: III. Ingurumen Esparru Programan eragina izan dezaketen Eusko Jaurlaritzaren sektoreko plangintzen koordinazioa

Lan eskema: Elkarriketa

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza eta Etxebizitza Zuzendaritzako ordezkariak eta III. IEPren Idazkaritza Teknikoa.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Erreferentzia elementua: Etxebizitzaren aldeko Gizarte Ituna (EGI), Etxebizitzaren Legearen (zirriborroa) bidez hedatua, Etxebizitza eta Hiri Berrikuntzaren Gidaplana 2010-2013 (zirriborroa).

Funtsezkotzat jotzen da alokairuzko etxebizitza sustatzea eta merkatuan higiezinaren merkatuaren krisia dela eta gelditutako lurzoruak sartzea.

EGlako energia eraginkortasuneko, eraikuntza hondakinen sorrera murrizteko eta lurzoruaren artifizioa murrizteko neurriak jasotzen ditu.

Diru-laguntzen Agindu bat dago etxebizitzak birgaitzea sustatzeko, energia eta irisgarritasun irizpideak kontuan hartuz.

Eraikinetan Energia Eraginkortasunaren Dekretu bat prestatzen ari da.

Funtsezkoa da hiri trinkoaren eredia sustatzea.

Udalsarea 21-ekin jardunaldia (2011-02-01)

Xedea: Ezinbesteko baldintzei buruzko ekarpenak jasotzea

Lan eskema: III. IEPren ezinbesteko baldintzen aurkezpena eta horiei buruzko eztabaida osoko bilkuran

Parte-hartzaileak: III. IEPren Idazkaritza Teknikoa eta Gobiaran, Durango, Sestao, Tolosaldea, Enkarterrialde, Bilbao, Abanto-Zierbana, Ermua eta Leioako ordezkariak.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Inguru garbi eta osasungarria lortzea (hau da, uraren, lurzorua eta airearen kalitatea ziurtatzea). Garrantzitsua da maila akustikoan kutsatzaileak izan daitezkeen jardueren inbentario bat egitea, zaratari buruzko ordenantza eredu bat eratzea eta kutsadura akustikoaren erreferentzia mailak ezartzea.

Airearen kalitateari dagokionez, PM10-ei arreta eskaintzeaz gain, PM2,5 eta NOx partikulak ere kontuan hartu beharko lirateke.

Garrantzitsua da alboko udalerrien mugikortasun planak koordinatzea.

Hirigintza plangintzan eta garapenean ingurumen irizpideak sartzea lurzorua artifizializazioa mugatzeko funtsezko alderdia da.

Merkatua ingurumenaren alde erabiltzea. Interesgarritzat jotzen da koordinazio mahai bat sortzea (udalerrak, foru aldundiak, etab.) erosketa publiko berdearen inguruan. Erosketa berdearen kontzeptua sektore pribaturantz hedatzea.

Herritarrak gaitzea eta erantzukizukide egitea. Beharrezkoa da udaletxeetako langileak (teknikariak eta zuzendariak) ingurumen gaietan trebatzea eta sentsibilizatzea. Halaber, ezinbestekoa da Hezkuntza Saila horretan sartzea, Eskolako Agenda 21-ari buruzko trebakuntza eta sentsibilizazioa irakasleen artean zabaltzeko.

Ikerketari dagokionez, funtsezkoa da sistemaren eragileen artean lankidetzaren sustatzea, enpresak barne.

Teknologia Zentroekin jardunaldia (2011-02-08)

Xedea: Ezinbesteko baldintzei buruzko ekarpenak jasotzea

Lan eskema: III. IEPren ezinbesteko baldintzen aurkezpena eta horiei buruzko eztabaida osoko bilkuran

Parte-hartzaileak: III. IEPren Idazkaritza Teknikoa eta Gaiker Fundazioko, Tecnalia Research and Innovation, Neiker, Cidetec eta Azti Fundazioko ordezkariek.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Klima aldaketa arintzeari dagokionez, zalantzan jartzen da labore energetikoen eraginkortasuna. Hala ere, biomasaren eta baso hondakinen gaia landu liteke.

Klima aldaketara egokitzeari dagokionez, garrantzitsua da konponbideak eta neurri zehatzak garatzen hastea.

Biodibertsitatearen alorrean ikerketari dagokionez, horren sustapena ez litzateke soilik unibertsitate esparrura mugatu behar, baizik eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko gainerako eragileei ere zabaldu beharko litzaieke.

Garrantzitsua da kontsumo iraunkorrari buruzko kontzientziazioaren gaineko jardute lerro bat gehitzea.

Beste politika batzuetan ingurumenaren aldagaia sartzeari dagokionez, beharrezkoa da (beste ikerketa eragileei) EAEn erabiltzen diren ingurumen adierazleei buruzko ezagutza erraztea.

Herritarrak gaitzeari dagokionez, hondakin eta kontsumo alorrean herritarren kontzientziazioarekin lotutako jardute lerro bat sartzea eta ingurumen adierazleak ezagutzea sustatzea.

ACLIMArekin jardunaldia (2011-02-10)

Xedea: Ezinbesteko baldintzei buruzko ekarpenak jasotzea

Lan eskema: III. IEPren ezinbesteko baldintzen aurkezpena eta horiei buruzko eztabaida osoko bilkuran

Parte-hartzaileak: Ingurumen Plangintzako Zuzendaritza, III. IEPren Idazkaritza Teknikoa eta ACLIMako ordezkariak.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Lehendabizi, eztabaida bat ezarri zen egungo egoera ekonomiko txarraren inguruan, eta bertaratutakoek galdetu zuten nola islatuko duen III. IEP honek gai hori.

Bestalde, oso garrantzitsutzat jo zen garapen iraunkorrak garapen eredu desberdin baterantz joatea esan nahi duela helaraztea, eta horretarako beharrezkoa da egungo produkzio eredu aldaztea, pertsonen bizi kalitatea areagotze aldera. Aldi berean, ulertzen da garrantzitsua dela helaraztea iraunkortasunaren esparruak ez duela zertan muga gehiago ekarri behar (kasu honetan enpresentzat). Iruzkina orokor gisa, halaber, adierazi zen III. IEPk bere erreferentzia esparruan egun garatzen ari den EcoEuskadi 2020 ekimena kontuan hartu behar duela.

III. IEPren esparru zehatzagoei buruz, aipatu zen kutsatutako lurzoruei zegokienez, Euskadiko eragile desberdinek ezagutza handia dutela eta hori EAEk gai horretan dituen ahalmenak beste autonomia erkidego batzuei saltzeko baliatu daitekeela.

Ingurumen erantzukizunari dagokionez, bertaratutakoek planteatu zuten nola helduko zion Eusko Jaurlaritzak gai honi datozen urteotan eta nola islatuko zen hori III. IEPean.

REACH erregelamenduari buruz, aipatu zen beharrezkoa zela ingurumen plangintza berrian jardute lerro espezifiko bat sartzea, kontuan izanik horren aplikazioak izango dituen ondorio garrantzitsuak.

Azkenik, hausnarketa bat planteatu zen, sortzaile izatea, garatu ahal izateko espreski aurrekontu zuzkidura bat behar ez duten jardute lerroak zehazteko.

Merkatua ingurumenaren alde aprobetxatzeari dagokionez, bertaratutakoek adierazi zuten beharrezkoa zela EMAS erregelamendua edo ISO 14000 ziurtagiria sustatzea.

Herritarrek ez dute ziurtagiri horien esanahia ezagutzen, beraz, gutxitu egiten da kudeaketa tresna horiek ezar ditzaten enpresen pizgarria. Gainera, aipatu zen erosketa publiko berdea sektore pribaturantz zabaldu litekeela.

Herritarren informazio eta erantzukidetasunari dagokienez, aipatu zen garrantzitsua zela herri administrazioak ingurumen portaera egoki baten gainean eman behar duen eredia.

Ikerketari dagokionez, EAEko eragileen artean lankidetzazko sustatzea proposatu zen, enpresak barne. Gainera, aipatu zen Euskadin enpresa, zientzia, teknologia eta beste hainbat esparrutako eragile ugari daudela eta ahalmen handia dutela, beraz, funtsezkotzat jo zen eragile horien arteko lankidetzazko sustatzea.

Unibertsitateekin jardunaldia (2011-02-11)

Xedea: Ezinbesteko baldintzei buruzko ekarpenak jasotzea

Lan eskema: III. IEPren ezinbesteko baldintzen aurkezpena eta horiei buruzko eztabaida osoko bilkuran

Parte-hartzaileak: Buruak: Ingurumen sailburuordea, Ingurumen Plangintzako zuzendaria eta Ihobe Idazkaritza Tekniko gisa. Jardunaldi honetan izan ziren Euskal Herriko Unibertsitateko eta Mondragon Unibertsitateko ordezkariak.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Funtsezkoa da lortu nahi diren ingurumen helburuei dagokienez lehentasunak zehazteko irizpide teknikoak eta ekonomikoak erabiltzea.

Garrantzitsua da III. IEPk epe luzera aurreikusten diren agertoki ekonomikoen ziurgabetasunen aurrean gogorragoak diren politikak sartzea.

Garrantzitsua da landa espazioetan kudeaketa planen inguruko gatazka konpontzea:
Eusko Jaurlaritzak eratzen ditu eta Foru Aldundiek gauzatzen dituzte.

Klima aldaketari buruzko 1. helburu estrategikoari dagokionez, beharrezkotzat jotzen da arintzea eta egokitzea argi eta garbi bereiztea.

Indarrean dagoen legeria eta horren aplikazioa hobetzeari dagokionez, garrantzitsua da Lurzoruaren Legearen gainean lan egitea.

Herritarrak gaitzea eta erantzukizukide egiteari dagokionez, beharrezkoa da Agenda 21 izenekoak, bai eskolakoak eta tokikoak, gehiago hedatzea.

Ez da soilik herritarren kontzientziazioaz hitz egin behar, baita herri administrazioetako teknikarienganako eta erabakitzaile politikoenganako kontzientziazioaz ere.

Oso garrantzitsua da Eusko Jaurlaritzako sailen arteko elkarrekintza eta lankidetzaren erraztea, baita unibertsitateetako ikasketen planetan (baita master eta graduondoko ikasketetan ere) ingurumen aldagaia sartzea sustatzea ere, gradu guztietako eskola programetan sartuz.

Ez soilik eraginkortasunaren alorrean hezteko, baita kontsumoa murriztearen alorrean ere (kontsumo arduratsua). Zentzu horretan, garrantzitsua da, halaber, ingurumen gaietan unibertsitateko irakasleen prestakuntza sustatzea.

Ezinbestekoa da udalerriei babes ematea, euren hirigintza plangintzan eta garapenean ingurumen aldagaia sar dezaten.

Beharrezkoa da unibertsitateko departamentu desberdinen artean, beste ikerketa zentro, enpresa eta herri administrazioen artean elkarlana eta lankidetzaren erraztea eta sustatzea.

GKEekin jardunaldia (2011-02-15)

Xedea: Ezinbesteko baldintzei buruzko ekarpenak jasotzea

Lan eskema: III. IEPren ezinbesteko baldintzen aurkezpena eta horiei buruzko eztabaida osoko bilkuran

Parte-hartzaileak: III. IEPren Idazkaritza Teknikoa eta Emaús Bidasoa, S.L.U., SEO BirdLife Donostia, ATEGRUS, BambHaus, Unesco Etxea, Euskadiko Mugarik Gabeko Ingeniaritza erakundeetako ordezkeriak.

Bileran sortutako mezu nagusiak

Merkatuaz baliatzea ingurumena babesteko eta kontserbatzeko. Beharrezkoa da fiskalitate berdearekin eta ingurumen enpresak sortzearekin lotutako jardute lerroren bat sartzea.

1. helburu estrategikoari dagokionez, klima aldaketarekin lotuta dagoena. Garrantzitsua da garraioarekin edo energiarekin lotutako jarduerak sartzea, baita emisioak konpentsatzeko mekanismoak ere.

Biodibertsitatearen galerari dagokionez, ezinbesteko garrantzia du Europako Batasunaren Baterako Nekazaritza Politika (BNP) kontuan hartzea eta nekazaritza eta ingurumen praktikak sartzea.

Hondakinak saihesteari dagokionez, merkataritza gune handiekin lan egiteaz gain, garrantzitsua da merkataritza txikiak ere tartean sartzea.

Azpiproduktuen erabilera sustatzea, tresna berriak sortuz, Katalunian egin denaren antzera (azpiproduktuen burtsa).

Nazioarte mailako lankidetzari dagokionez, garrantzitsutzat jo zen ingurumen aldagaia garapenerako lankidetzaren gaietan sartzea.

III. ERANSKINA. AKRONIMOAK

EAE	Euskal Autonomia Erkidegoa
ILPNAS	Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Saila
BEG	Berotegi efektua eragiten duten gasak
IEP	Ingurumen Esparru Programa
II. IEP	Bigarren Ingurumen Esparru Programa 2007-2010
III. IEP	Hirugarren Ingurumen Esparru Programa 2011-2014
MBG	Materialen beharra guztira
EIP09	Espainiaren Ingurumen Profila 2009, IM
BPG	Barne Produktu Gordina
PM ₁₀	10 µg-tik beherako diametroa duten partikula esekiak
SOER10	European Environment State and Outlook Report 2010, EEA
AAEE	Autonomia Erkidegoak